

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. —
Za inozemstvo 25 K.
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Zbor zaupnikov SLS.

se vrši v ponedeljek dne 25. okt. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo o političnem položaju. Poroča dr. Korošec.

2. Naš volivni program. Poroča dr. Gosar.

3. Naše gospodarske naloge. Poroča poslanec Brodar.

4. Sklepanje o kandidatih za volitve v ustavotvorno skupščino.

Pozivljamo vse zaupnike, ki dobe v prihodnjih dneh pismena vabila, da se tega velevažnega zbora zanesljivo vdeležijo.

Načelstvo SLS.

Kos za kosom.

Slovenci smo tako nesrečni, da leži naša zemlja na najlepšem in obenem najvažnejšem delu Evrope ter da smo obenem tako majhni. Nemcem zapiramo dohod na južna morja in v Azijo, kjer leže še neizčrpna bogastva, Italijanom smo na poti, ker smo mi tista zaprla vrata, ki vodijo iz zapada na vzhod. Danes pa mora živeti Italija samo od zapada in živi slabo, zato bi si rada odprla vrata na vzhod, da dobi nov vir dohodkov in moči. Zdi se celo, da smo svoji lastni državi na poti. Zakaj Slovenija z odprtim morjem in s pristaniščem, ki je prvo za Hamburgom, bi potegnila težišče države iz Belgrada proti Sloveniji. To pa je protivno strogo v Belgradu osredotočeni Jugoslaviji. Združena Slovenija s Trstom in Istro pokoplje za vedno Veliko Srbijo in ostane samo še Jugoslavija.

Ali se naj potem čudimo, da so Nemci vrgli stotine milijonov za ta ozek koroški pas in tako napravili en korak naprej proti južnim morjem in proti Aziji. Ti milijoni se bodo bogato obrestovali. Ali se moremo čuditi Italijanom, ki na vse kriplje delajo, da si odpro preko Gorenjske in Koroške vrata na vzhod? Ali se moremo končno čuditi, če ima srbska vladna gospoda še vedno spomine na Veliko Srbijo, ki osre-

dotoči v Belgradu vse jugoslovanstvo in utrdi državno težišče v Belgradu?

Ko je ljubljanska deželna vlada opozorila belgrajsko vlado predvsem ministrskega predsednika Vesnića na to, da je plebiscit na Koroškem za nas toliko kot izgubljen, če se pusti popolnoma proti določbam mirovne pogodbe 10. oktobra glasovati tisočem nemških uradnikov, ki niso iz ozemlja A, če se naše vojaštvo odpokliče, če se pusti samo pičlo domače orožništvo v ozemlju A, če se tako pusti nemškimi sleparijam in tolпам prosta pot, tedaj je ministrski predsednik Vesnić odgovoril delegatu Jovanoviću, ki je nesel ta sporočila v Belgrad, v tem smislu: imamo preveč nasprotnikov na zunaj in moramo biti popustljivi. Deželna vlada je na ta usodni odgovor odstopila, ker ni hotela nositi daljnje odgovornosti. In danes se je ta politika popustljivosti kruto maščevala — nad Slovenci. Koroška je izgubljena — zasedba po naših četah je samo za naš »trošt« toliko časa, da se nekoliko pomirimo in pozabimo.

Sedaj pride na vrsto Gorenjska s svojo železniško progo Bohinj-Jesenice. Edini zapaš še, ki ga je treba odpahnniti in želje Italijanov bodo popolnoma izpolnjene, Nemci pa se bodo znatno približali svojemu cilju. Treba bo potem le še, da se Avstrija priklopi Nemčiji, čez nekaj desetletij ali preje napove Nemčija Italiji vojsko in nemški most do Adrije je narejen.

Strogo centralizirana Jugoslavija z vsem svojim težiščem v Belgradu se zdi, da na tem ne bo imela interesa...

In tako bo šla zgodba naprej. Začno se pogajanja z Italijo. Šlo bo seveda zopet v prvi vrsti za slovenske kraje. Toda gospodje v Belgradu so določili, da nikakor ne morejo prevzeti k pogajanjem Slovenca, ker se jim zdi, da ne bo dosti odnehaval, temveč v Italijo so namenjeni gospodje — Vesnić, znani prijatelj Italijanov, finančni minister Stojanović, ki je pokazal svojo ljubezen do Slovencev z velikimi davki, ki jim jih je naprtil, in g. Trumbić, kateremu je Dalmacija vse, Slovenija pa deveta brigada.

Italija bo seveda zahtevala bohinjsko železnico. Močno se bojimo, da bodo naši odposlanci imeli za Gorenjsko toliko smisla, kot za Kanarske otoke tam ob Afriki in da bodo pripravljene lepo Gorenjsko prodati za dve raztrgani albanski vasi.

Z veseljem pišejo italijanski listi, da se Belgrad ne klone Ljubljani in to jim daje upanje na zmagó.

Verjamemo, zakaj vse se lepo ujema in na vse strani sklada.

Zopet leži tu prokletstvo belgrajskega centralizma: Belgradu vse, Ljubljani nič. In pri nas se dobe še vedno izdajice našega naroda, gospodje liberalci, kateri v tesnem objemu s samostojneži drvijo čez drn in strn za belgrajskim centralizmom.

Naše geslo pa je: Belgradu toliko besede, kolikor je neobhodno potrebno, vse drugo pa Ljubljani, oziroma zastopnikom Slovenije.

Do kosti izmozgani.

Iz Belgrada nam je naprtil gospod liberalni finančni minister toliko množino najrazličnejših davkov, da bomo Slovenci brez dvojbe gospodarsko uničeni. Dohodninski davek je že itak dosedaj s tako silo pritiskal našega kmeta, da je komaj še dihal. Zdaj pa pride še neizmerna trošarina, ki je vse kmetске potrebščine strašno podražila, in neznosne pristojbine, ki znajo po trikratnem pododvanju spraviti premoženje na boben. To je hujše kot oddaja premoženja. In glejte, liberalni minister dr. Kukovec oznanja po svojih časopisih, da je boljši davek kot oddaja premoženja. Seveda, davek bodo plačali kmetje, premoženje pa bi morali oddajati bogatini in kapitalisti.

In za temi liberalci, ki so nas prodali Slovence bankirski gospodi v Belgrad in ki nas hočejo potom centralizma popolnoma pripeljati v babilonsko oziroma belgrajsko sužnost, za temi liberalci **drvo čez drn in strn samostojneži**. V »Kmetijskem listu« že pripravljajo svoje ogoljufane pristaše na to, da bodo kandidirali med kmeti tudi »prvovrstne, neomadeževane državničke«, to se pravi: pristne liberalno-bankirske dohtarje.

Dr. Žerjav in urednik »Kmetijskega lista« A. Jamnik, ki je svoj čas pri rekvizicijah psoval kmetsko mater in rekviriral toliko, da se je moralo kmetu na ukaz glavarstva potem vračati, sta imela v Črnomlju skupen sestanek liberalait in samostojnih volivcev. Pri tem sestanku

Je priporočal dr. Zerjav uradnikom, naj z vso silo podpirajo samostojno stranko.

Liberalci hočejo slovenskega kmeta na vsak način oropati samouprave, mu naprtiti celo množico državnih kuratorjev v podobi surovih liberalnih uradnikov in občinskih državnih tajnikov in naši samostojneži so v toliko slepi, da drve za njim v lasten propad ter prodajajo sebe in svoje potomce v večno gospodarsko in politično sužnost.

Kdor pa še ljubi lastno neodvisnost, naj gre srčno v boj proti liberalni samostojni stranki in tako reši samoupravo Slovincem.

Za naše fante v vojski.

Vsem je dovolj znano, kako se godi našim fantom, ki nosijo po raznih južnih krajih vojaško suknjo. Zavoljo tega sta se oglasila poslanca Ljudske stranke dr. Hohnjec in Sušnik pri ministrskem predsedniku Vesniču in vojnim ministru Jovanoviču ter jima izročila obširno spomenico, kjer se natančno popisuje, kako ravnajo z našimi fanti. Vršila se bo stroga preiskava.

Spomenica pa se glasi tako-le:

Gospod minister!

Jugoslovanski klub je dobil od lokalnih organizacij svoje stranke iz cele Slovenije pa tudi od vojakov direktno celo vrsto pism in poročil o velikih nedostatkih v vojski in o neprimernem ravnanju z vojaki od strani podčastnikov in častnikov.

V trdnem prepričanju, da hočete ne samo kot odgovorni minister, temveč tudi kot aktivni general, odpraviti nedostatke v korist naši domovini, se obračamo na Vas s to spomenico, zavedajoč se svoje lastne odgovornosti nasproti narodu in državi.

Pritožbe so iz sledečih garnizij, odnosno krajev: Zaječar, Negotin, Subotica, Niš, Valjevo, Split, Knjaževac in Belgrad ter se nanašajo na sledeča dejstva:

1. **Hrana moštva** je ponekod nezadostna po množini, nesnažno kuhana čisto iz pokvarjenih sestavin, zato nezavžitna. Posebej pa še pride v poštev, da se kuhinja prav nič ne ozira na način življenja in prehranjevanje moštva, kakor ga je bilo moštvo vajeno celo dobo do svojega rekrutovanja.

2. **Obleka moštva** je nezadostna in pomanjkljiva, ravnotako tudi obutev, ali pa je sploh ni, tako da mora moštvo ali bosonogo služiti ali pa hoditi in delati v svoji lastni, večinoma že strgani obleki in obutvi.

3. **Povsod v vojašnicah vlada nesnaga**, ki bi se dala odpraviti. Uši, stenice, miši, podgane in druga golazen muči vojaštvo podnevi in ponoči. Uprava ne skrbi dovoljno za čistočo in red ter se posebej tudi pre malo briga za zdravstveno stanje, da se vsled nemarnosti odgovornih faktorjev širi malarija in druge bolezni.

4. Med največje nedostatke v vojski spada dejstvo, da se z moštvom ravna popolnoma proti jasnim določbam vojnega zakona s tem, da se ljudi često brez najmanjšega vzroka batinja, klofuta in naravnost barbarsko kaznuje z gledanjem proti solncu. Posledice tega postopanja so težka telesna obolelost, deloma celo oglušitev in izguba vida. Takí in enaki slučaji se nam

navajajo v pritožbah.

5. **Neprimerno je n. pr. tudi to**, da se ljudi kaznuje, ali pa se iz kaprice ne dovoli po cele dneve, da bi pili vodo ali šli na sprehod.

6. **Popolnoma običajno je po nekaterih oddelkih**, da se posebej Slovence dosledno sramoti iz izrazom »švaba«, ako med seboj govorijo svoje slovensko narečje, in da se jim na nedostojen način kolne Boga in mater.

7. **Naši vojaki se po nekaterih krajih silijo v pravoslavno cerkev** in se jih silijo delati križ po pravoslavnem predpisu, ne da se jim niti prilike, niti časa, da bi zadostili svojim verskim dolžnostim.

8. **Izredno neugodno vpliva tudi dejstvo**, da ne dobijo izplačanih svojih skromnih dnevníc.

9. **Administrativna uprava posluje izredno počasi in nemarno**. Vloge se po več mesecev ne rešijo in ležijo po mizah ali pa celo izginejo.

10. **Vojakom se ne zaračunava služba**, ki so jo deloma prostovoljno, deloma na poziv opravljali že v naši državi in v naši vojski.

11. **Tudi je dejstvo**, da pri nekaterih oddelkih naši vojaki ne dobivajo in ne smejo čitati časopisov iz svojih domačih pokrajin.

12. **Ako pregledamo materijelne in slične izdatke za vojsko**, kakor so preliminirani lani in letos v državnem proračunu in računamo te izdatke na poedinega vojaka, pa primerjamo vse to z izdatki v Italiji, v Franciji in na Angleškem, pridemo do zaključka, da je naš vojak mnogo dražji, kakor oni, pa se veliko slabše hrani in oblači. O duševni hrani, o vzgoji in izobrazbi, še tukaj ne govorimo. Jasno je, da morajo biti nedostatki v upravi.

Mi zato zahtevamo:

1. **Da se z vojaštvom postopa strogo po zakonu**. Kdor krši zakon napram moštvu, naj se takoj kaznuje ravno tako, kakor vsak prostak. Le s tem nam je zajamčena dobra morala v armadi.

2. **Odpravijo naj se vsi grajani navedeni nedostatki glede prehrane, oskrbe z obualom in obleko in glede čistoče in higijene**.

3. **Vojaštvo naj se kolikor najbolj mogoče združuje po pokrajinah, iz katerih se rekrutira in naj se posebej v oddelkih ne mešajo n. pr. Slovenci z Albanci**. To je bilo in še obstoji v drugih armadah in jim nikakor ni v škodo. Vzgleđi Francije, Angleške, Italije in Amerike to jasno izpričujejo.

4. **Moštvo naj ima vsaj nekaj oficirjev in podoficirjev iz svojih krajev**, ker ti bolj razumejo njegove običaje ter telesne in duševne potrebe. Vsi skupaj pa se naj vzgajajo v duhu tradicij srbske vojske. — kjer je bil oficir navadnemu možu drug v trpljenju in veselju.

5. **Zahtevamo končno takojšnjo preiskavo o navedenih nedostatkih v označenih krajih ter primerne ukrepe in ukaze, da se nedostatki odpravijo**.

Gospod minister! Izročamo Vam to spomenico v nadi, da nam ne bo treba stopiti v javnost in grajati z javne tribune, kar je gnilega in neprimernega v vojski. Ako se naši zahtevi ne ustreže, bi bili v to prisiljeni.

Odpremne izkaznice za živino odpravljene.

Uspeh kmetske zveze.

Velika nevolja je zaviadala med našimi živinorejci, ko je znani liberalni vodja dr. Gregor Zerjav meseca januarja izdal trinoško naredbo, po kateri je bil vsak živinorejec kaznovan z veliko denarno globo in poleg tega še z zaporno kaznijo ter mu je obenem zapadel tudi izkupiček živine, kdor ni imel odpremne izkaznice. Znani so nam slučaji, da so na primer v Mariboru zaplenili ubogemu viničarju in malemu posestniku kravico, ki jo je prodal mesarju, ravno radi tega, ker poleg živinskega potnega in uglednega lista ni imel takozvane odpremne izkaznice dež. vlade v Ljubljani. Kmetska zveza je dobivala neprestano prošnje našega kmetskega ljudstva, naj posreduje, da se vendar enkrat te nepotrebne šikane odpravijo. Pisarna Kmetske zveze v Mariboru je poslala v začetku meseca septembra deželni vladi v Ljubljani dobro utemeljeno prošnjo za odpravo odprenih izkaznic. Celokupna dežerna vlada za Slovenijo je v svoji seji dne 26. septembra 1920 razveljavila naredbo z dne 6. januarja 1920, št. 51, uradni list št. 10, glede uravnave prometa z govejo živino in prašiči. Tozadevna naredba je izšla pod 354 uradnega lista št. 112 z dne 29. septembra 1920. Odprenih izkaznic za klavna goveda in klavne prašiče se torej za naprej ne zahteva od nikogar več, ravno tako tudi ne občinskega potrdila, ako kdo želi kupiti za lastno potrebo živino za plemo.

Kmetska zveza je vesela tega uspeha. Zaveznica dr. Zerjava — Samostojna kmetska stranka — pa si hoče sedaj s tujim pavovim perjem namaskariti svoj deviški klohub.

Samostojni letak.

Samostojneži razširjajo med našimi ljudmi »strogo zaupen« letak, v katerem pravijo, da je laž, ce mi govorimo, da je vera v nevarnosti. Mi prav radi prazdamo, da pri pre mnogih samostojnih voditeljih od dr. Zerjava pa do Kuralta navedol ni v nevarnosti vera, ker so jo že davno vrgli čez plot.

Nikdar pa ne bomo nehali povdarjati, da je za verno katoliško ljudstvo v sedanjem času vera v resni nevarnosti. Mi razumemo samostojneže, da hočejo to resnico spraviti s sveta, da bi si lažje naložili nepoučenih prisiašev in tako spravili celo Slovenijo v svobodomiselni žakelj liberalne stranke. Tega načina so se svobodomiselci vedno in povsod posluževali, kjer so hoteli še verno ljudstvo preslepiti. Tega načina se med ljudstvom celo socialisti poslužujejo, kateri sicer odkrito priznavajo, da so proti veri.

Pa pojdimo k stvari sami. Tekom dveh let so svobodomiselne stranke očitno pokazale, da jim je za boj proti katoliški veri, katero hočejo izrinuti iz naše države.

Ponavljamo dejstva, ki so že stokrat navedena, pa jih samostojneži še ne vidijo.

Liberalni minister Davidovič je izdal šolski načrt, v katerem se upeljuje brezverska vzgoja, Cerkev pa se vzame vsak vpliv na šolo, samostanske šole se zapro. Iz višje gimnazije se pouk krščanskega nauka odstrani. Poverjenik za uk in bogočastje v Bosni je prepovedal snovanje Marijinih družb na srednjih šolah. Na Hrvaškem istotako preganjajo na poziv vlade Marijine družbe po srednjih šolah. Hrvaška svobodomiselnna vlada je predlagala belgrajski vladi, naj se takoj vpelje civilni zakon. Osrednja vlada je izdala naredbo, da se vpelje v šole sokolska vzgoja, to se pravi: naravnost svobodomiselnna vzgoja. V Vojvodini je minister Pribičević odpravil verske šole, Katoliškim semeniščem neče dajati vlada zadosine podpore, medtem ko semenišča drugih veroizpovedovanj podpira s polnimi prispevki. Katoliškim duhovnikom je odrgala že itak silno borne plače. Z vsem tem hoče vlada keliker mogoče znižati število duhovnikov in tako zatirati versko življenje v katoliškem ljudstvu.

To so samo glavna dejstva, katerih tudi samostojneži ne morejo tajiti.

In vendar lažjejo po svojih letakih, da vera ni v nevarnosti, da ne gre za vero.

Pač pa se bodo samostojneži še dalje bratili z svobodomiselnimi kapitalističnimi liberalci, še nadalje napadali duhovnike z najgršimi priimki, še nadalje govorili o »Marijinih devicah«, še nadalje imeli svoje voditelje v sokolskih vrstah — samo zato, da branijo vero, katero hočejo duhovniki uničiti in da »varujejo verski čut slovenskega ljudstva«, kakor pravijo v svojem letaku.

Z drugim delom samostojnega letaka se hočemo baviti prihodnjik.

Dve milijardi davkov.

Belgrajski centralizem obstoji v tem, da hočejo vso državno upravo voditi samo iz Belgrada, vsi drugi naj pokorno jeziki za zobmi drže, če se gode še take neumnosti in magari če država meče milijarde v vodo radi svoje nesposobnosti. Tako je izjavil predsednik trgovske zbornice v Bečkerekcu Jovanović na sestanku gospodarskih organizacij, da se davki v Vojvodini sploh niso pobirali in nihče ni hotel sprejemati vplačil. Na ta način je šlo rakom žvižgat dvojne milijard davkov. Ko bi bilo količkanj samouprave, bi se pobiranje davkov uredilo v Vojvodini sami, tako pa so gospodje davkarji čakali iz Belgrada povelj, katerih ni bilo in davek je šel po vodi. Zato tako manjka v državni blagajni, da moramo Slovenci doplačevati tako ogromne svote.

Liberalci so seveda še vedno za centralizem, samostojneži pa sklepajo zveze z liberalci. Kmetje volite samostojneže, če hočete v belgrajsko sužnost.

SOMIŠLJENIK, KI NE BI ŠEL VOLIT, JE IZDAJICA SAMOUPRAVE SLOVENIJE IN MU JE VSE ENO, ČE SO NAŠI OTROCI VZGOJENI V VERSKEM ALI BREZVERSKEM DUHU.

Davčni vijak.

Vedno huje tare, stiska, sili, goni in pritiska, kakor da ga para žene, škriplje in navija cene.

Kadarkoli se zasuče, nas potlači in osmuče, kamor moč njegova seže, tam občutno rano vreže.

Ni mu dosti dohodnina, lotil se je mošta, vina, vse zasegel bi najraje ter izčrpal naše kraje.

Ko bo sok obdavčen v skledí, kmetje bomo v skrajni bedi; takrat menda več ne bosta zrak in solnce davka prosta.

Proti socialistom.

Ni je tako sovražne stranke proti veri in Cerkev, kot je socialistična. Zahteva brezversko šolo, zakon naj se odpravi, procesije naj se prepovedo, cerkve naj se spremene v gledališča in kine itd. To so znane zahteve. Tudi naši socialisti tega nič ne taje. Socialistični dnevnik »Naprej« se je še pred nedavnim časom grdo norčeval iz sv. Rešnjega Telesa. »Ljudski glas« ki prihaja na kmete ter lovi kmete na svojo kmetško-delavsko zvezo, si še ne upa tako grdo in naravnost pisati proti veri kot »Naprej«, toda proti duhovnikom udriha tem huje.

Nič čudnega, da sv. Cerkev povsod ostro nastopa proti brezverski socialistični stranki. S tem izvršuje le svojo dolžnost, ki ji veleva braniti in varovati ljudstvo pred kugo brezverstva, ki uniči v človeku vse kar je dobrega in mu zapira pot v srečno večnost.

Kakor so nedavno izdali holandski škofje pastirsko pismo proti socialni demokraciji, tako so pred tednom izdali švicarski škofje skupen pastirski list, v katerem svare pred marksističnim materialističnim socializmom in prepovedujejo prejem sv. zakramentov vsem, ki vedoma pripadajo, agitirajo za to stranko in naročajo njeno časopisje.

Zmaga krščanskih socialcev v Avstriji.

V Avstriji so se vršile v nedeljo volitve v državni zbor. Pri prejšnjih volitvah so zmagali socialisti, ki so s svojimi sijajnimi obljubami premotili mnogo volilcev, da so jim oddali glasove. Ko so pa prišli na krmilo, je bilo ljudstvo kakor povsod, kjer pridejo socialisti na vlado, presenečeno. Socialisti so se izkazali pač kot hudi nasprotniki Cerkve, a kot slabi gospodarji.

Ni čuda, da je prišel pri teh volitvah obračun. Krščanski socialci so dobili toliko glasov, da jim manjka le malo glasov do večine nad vsemi nasprotnimi strankami.

Zanimivo je, da je samostojna kmetška stranka dobila samo enega poslanca. Celo voditelj samostojnih je propadel.

Iz države morilcev.

Časi krvoločnega Nerona so se povrnil.

Posebno »poverjeništvu« je bilo izročeno policijskemu komisarju Otonu Korvinu. On je imel nalogo, s pomočjo svojih ljudi izsledovati politične zločince. In res je kot »zločince« vlačil v ječe poprejšnje državnike, sodnike, generale, hišne posestnike itd. Korvini ljudje so večkrat, ne da bi odkazane osebe vlekli v ječo, jih rajši kar med potom na kakem skrivnem kraju umorili in spravili na varno. Tako sta bila prejšnji državni tajnik Hollan in njegov oče skupno ustreljena in z železnega (verižnega) mosta v Budapešti v Donavo vržena. Bivši predsednik državnega zbora Ludvik Novacz in njegov brat sta morala na potu v Budapešto na postaji Felegyhoze izstopiti, se postaviti k zidu, nakar sta bila ustreljena in potem še z bajoneti prebodena... Pa take vrste smrt je bila še lahka! Kaj so morali prestatí šele tisti, ki so bili zaprti v kletih državno hiše in jih je ta Oton Korvin vsak dan po svojem načinu zasliševal (= mučil). Nekateri so z biči topli po golih podplatih, druge po trebuhu; zopet drugim so izdrli roke ali jim zabijali žebelje za nohti, da bi jih prisilili priznati svojo krivdo nad državo... Človek se spomni na mučenje prvih kristjanov, ki se je tukaj po 19 stoletjih spričo napredne »kulture« na tako surov način ponavljalo. Poleg nekega častnika, ki so ga zaslišavali, so postavili vojaka z ročno granato in mu zapretili, da bo takoj raztrgan na kose, kakor hitro eno besedo izpregovori; zopet drugim so zapretili, da bodo ustreljeni, ako molče itd. Nekí Baloh ni hotel priznati svoje krivde; zvezali so mu roke na hrbtu in ga potegnili na vislice... Da bi tiste, ki so jih zaslišavali, tem bolj ostrašili, so na mizo prednje položili odsekanih udov umorjenih njihovih znancev. Da bi se jok in tulenje tistih, ki so v kletih čakali na svojo obsodbo, ne slišalo, so pred vrata mestne hiše postavili avtomobil; čigar motor je neprestano drdral, da je zadušil glasove zaprtih... Tudi komunistovke niso zastajale za svojimi moškimi sodrugí. (Spomni se na dogodke na Zaloški cesti!) Neka Elizabeta Sipos, poznejša »žena« Korvinova, se je zlasti dobroikala oficirjem, da bi zvedela od njih, če se morda ne pripravlja med vojaki punt zoper komunistično vlado. Gizela Adler je nosila vedno pištolo seboj, da je takoj lahko aretirala osebo, ki se je zdela sumljiva ter državi nevarna. Sumljiv in državi nevaren pa je bil vsak, kdor si je upal izraziti pomisleke zoper način komunističnega vladanja. Johana Pekaj je bila zdravnica in je hotela biti pri usmrtitvah vselej

navzoča, da je konstatirala, kedaj je smrt nastopila pri ubogi žrtvi... Vse ječe ne le po večjih mestih, ampak tudi po deželi so bile prenapolnjene z »političnimi hudodelci«. Samo v Budapešti so v tistih mesecih zaprli 1461 ljudi. Z največjo hitrico so sodili. »Zdaj so izvanredne razmere« so se izgovarjali.

Norec na vladi.

Kot politični komisar za nadzorstvo državnih sodišč je bil postavljen dr. Evgen Lazlo. Vsled razuzdane življenja je bil do gotove meje slaboumen in se je njegova bolezen v slučaju jeze povišala do divjosti. On je sodnikom po posameznih sodiščih svojo misel kar veleva. Tako je velev v slučaju, ko so bili dr. Janez Stengl in tovariši zaslišani kot »protirevolucionarji«, da je treba vse v smrt obsoditi, razen enega. In res: v 10 minutah je bila izrečena smrtna obsodba nad osmimi obtoženci in sodnik Czerny si je me dtem časom, ko je razsodbe podpisaval, žvižgal pesmico... Neki Franc Gombos, sodnik, se je navduševal le za smrtno obsodbo, ko pa je bil pozneje sam na smrt obsojen, je jokaje prosil, naj ga pomiloste. Zgoraj imenovani komisar Lazlo je imel v Budapešti največja 4 obširna stanovanja, kar najdragocenejše opremljena. Seveda: bil je zastopnik proletariata (= revnih, delavskih slojev).

(Prihodnjič konce.)

RAZPOROKO IN BREZVERSKO ŠOLO BO VPELJAL PRIHODNJI DRŽAVNI ZBOR, AKO BODO DOBILI V NJEM MOČ SVOBODOMISELNI POSLANCI. KATOLIČAN, ALI SE ZAVEDAŠ SVOJE VESTNE DOLŽNOSTI?

Razgled po svetu.

ANGLIJA, FRANCIJA, AMERIKA.

Anglija in Francija sta se po končani vojni usedli k mizi in delili — prav po boljševsko. To se pravi: Tvoje je to, kar meni ostane. Razume se, da jima potem ne gre ravno slabo. Le ena skrb tlačí vsako. Francijo je strah pred Nemčijo, ki se kljub strahovitemu porazu tako hitro okrepla in se kažejo znaki nezadržljive združitve z Anglijo. Angležem pa delajo preglavico domači delavci — rudarji, ki so zopet pričeli stavkati in pa Irci, ki hočejo svobode, kar ni čudno, saj so isti Angleži, ki jih sedaj zatirajo, celo vojsko oznanjevali evangelij o svobodi malih narodov. Amerika pa se je naveličala evropskih homatij in je prepusila Evropo svoji lastni usodi.

ITALIJA.

Vsa italijanska politika se suče danes okrog jadranskega vprašanja, ki se po sodbi diplomatov bliža svojemu koncu. Nam Slovencem, vajenim i sicer težkim udarcem, se tudi tu nič dobrega ne obeta. Splošna sodba je i pri nas i v Italiji, da bo Jugoslavija odnehala v škodo Slovencev. Že dejstvo, da v naši delegaciji, ki v kratkem odpotuje v Italijo, ni nobenega Slovenca, priča za to. Naša centralistična vlada nima iskrenjših želja, kakor zamenjati kulturno visoko stoječe Slovence za divje Albance. To so sadovi centralizma. Tudi sicer nam je nedoumljivo, zakaj je naša vlada tako popustljiva nasproti oslabei Italiji. Saj nam od vseh strani prihajajo poročila o veli-

kih nemirih in stavkah, pri katerih je prišlo tudi do resnejših spopadov. Tudi na zunaj ne stoji njene, šance preveč sijajno.

POLJSKA.

Poljski so po zadnjih uspehih proti boljševikom in Litvancem precej rožički zrastli. Z Rusi in Litvanci je sklenila premirje, a kljub temu napada in prodira še naprej. Da zadaja boljševikom udarec za udarcem, je vsem veselilam prav, ker bi boljševizem raje danes kot pa jutri videle uničen. Drugače pa je z Litvinsko. Morajo velevlasti že imeti na tem svoj interes, svojo korist. Ko je torej Poljska kršila premirje z Litvinsko in zasedla njeno glavno mesto Vilno, so velesile in celo »zveza narodov« takoj opozorile Poljsko na njeno čast, mednarodno pravo itd. Zdi se, da bo morala Poljska odnehati.

RUSIJA.

Kakor smo videli, se Rusiji ne godi ravno preveč dobro. Njena armada se umika, pa tudi na znotraj ni miru in reda. Nprestano se sliši o novih nemirih in zarotah proti boljševiški vladi. Vlada je zato razglasila nad nekaterimi pokrajinami vojno stanje, da bi se s silo vzdržala na površju. Ker ententa še vedno vzdržuje nasproti njej ostro blokado, je silno slabo s prehrano. Z Anglijo se sicer pogaja za obnove trgovinskih odnosov, a, kakor kaže, iz te moke ne bo kruha.

OGRSKA.

Mažari resno delajo, da zacelijo rane, ki jih jim je zadala svetovna vojna. Na vse strani sklepajo gospodarsko-trgovinske pogodbe in zveze: z Avstrijo, Rumunijo in tudi z velesilami. S Francijo je baje sklenila tudi politično zvezo, po kateri bi dala vse železnice za 50 let Franciji v najem in bi v slučaju potrebe bila dolžna poslati proti boljševikom 150.000 mož. Zato na bi smela zasesti Dunaj, če bi ondi izbruhnila boljševiška revolucija ali če bi se Nemška Avstrija hotela združiti z Nemčijo. Parlament redno deluje. Na bivšega cesarja Karla se vedno mislijo in ni izključeno, da jim postane zopet kralj.

BULGARIJA.

Kakor Mažarska stremi tudi Bulgarija za vpostavitvijo rednih razmer. Zlasti za prijateljstvo z Angleško se prizadeva. Tudi na Balkanu pravi, da želi miru in dobrih odnosov zlasti z Jugoslavijo. Pred kratkim so imeli volitve. Da reši finančno krizo hoče najeti prisilno državno posojilo.

GRŠKA.

Smrtno bolan je kralj Aleksander. Njegove posle upravlja ministrski svet. Boče se, da bi v slučaju kraljeve smrti izbril prilike znani Venizelos in proglasil državo za republiko.

AVSTRIJA.

Najvažnejši dogodek zadnjih dni je bil za Avstrijo izid glasovanja na Koroškem. Da pri tem niso izostale razne manifestacije, je sanj posebi razumljivo. Skrbi jih pa sedaj, kaj bo storila Jugoslavija. Kakor se vidi, jim je veliko za Koroško. dočim Zapadne Ogrske, ki jim jo je prisodila mirova konferenca že zdavnaj se sedaj ne okupirajo, dasi bi jo lahko. Resno se bavi Avstrija z vprašanjem priklonitve k Nemčiji. Francija pravi, da ostane v tem slučaju na levem bregu Rena torej v Nemčiji.

ČEHOSLOVAŠKA.

V čehoslovaški divja kulturne boji. Katoliško vero in cerkev preganjajo na vse možne načine. Katoliški škofije cele države so pravkar izdali skupno pastirsko pismo, kjer opisujejo nasilja in krivice, ki se gode katoličanom. V državi je velika brezposelnost. Čez 180.000 jih je brez dela. Od druge strani pa poročajo, da ne morejo popraviti krompirja in sladkorne pese, ker manjka delavcev. — Če povzamemo obe vesti, pridemo od zaključka, da je tam čez 180.000 lenuhov. In tako je. Zakaj, kjer je delomrznost, tam je nepravnost, in kjer je nepravnost, tam je sovraštvo proti veri.

Tedenske novice.

Jugoslavija.

J Ljudsko glasovanje na Koroškem je za nas slabo izpadlo. Nemci so prispeparili 22 glasov, Slovenci so ostali v manjšini z 17000 glasovi. Nemci so še v zadnji uri s pomočjo Italijanov vpisali v volilni imenik nebroj Nemcev iz cone B, ki ne bi smeli imeti glasovalne pravice. Takoj, ko se je približno vedelo za izid, so začeli nemški folksverovci divjati nad Slovenci, jih napadati in jih nekaj tudi usmrtili. Deželna vlada je poslala vse razpoložljivo orožništvo na Koroško, nato je vkorakalo tudi vojaštvo. Naša ljubezniva belgrajska vlada seveda hiti izjavljati, da to ni za stalno temveč le za toliko časa, da se zavarujejo Slovenci na Koroškem.

J Predsednik jugoslovanske glasovalne komisije na Koroškem Jovanović je odstopil ter predlagal za svojega naslednika poslanca dr. Shvegla. Gospod Jovanović, ki je znatno kriv polomije na Koroškem, naj bi se tega spomnil pred tremi meseci in takrat prepustil svoje mesto Slovencu, ki edini ima še interes in pa skrb za Slovenijo. D. Shvegla je ponudeno mesto odklonil, ker ne mara biti za tistega mežnarja, ki po toči zvonil. Sedaj je prevzel predsedstvo dr. Šubelj.

J Sadovi centralizma. Kam pridemo, če ljudstvo pri upravi države nima nobene besede, dokazuje sledeči slučaj. V glinskem okraju na Hrvaškem so pele zopet batine. Med izžibanimi je več žensk. Batalini so orožniki ljudi zato, ker se kak član družine ni odzval vojaški dolžnosti. V občini Bučici so ljudje skušali oteti mater, katere sin ni šel k vojakom in so jo orožniki zato šibali. Orožniki so na množico streljali in težko ranili tri kméte, ki leže sedaj v bolnišnici v Glini. V ječo so odpeljali 15 kmetov.

Domače novice.

J Iz kmeta s je norčeval na nedeljskem socialističnem shodu v Ljubljani g. Etbin Kristan. Rekel je namreč, da stariši nima jo pri šoli nič pravice, če bi namreč odločevali, bi noben otrok ne hodil v šolo. Sedaj bo pa prišel »Ljudski glas« in bo glasno vpil, da se edino socialistična stranka vlačje za kmetске pravice.

J Navodilo za volitve narodnih poslancev v ustavotvorno skupščino je izdala Ljudska stranka. Glavni zaupniki bodo prejeli to knjižico od strankinega tajništva tekem prihodnjih dni. Poslje se pa vsakomur, ki naroči. Izvod stane 2 K.

J Naše čitatelje opozarjamo na članek »Iz države umorov« v današnjem in zadnjem »Domoljubu«. Prepričani smo, da naši socialisti in komunisti niso prav nič boljši kot so bile te ogrske zverine. Dogodki, ki so se vršili aprila meseca na Zaloški cesti in po drugih ulicah v Ljubljani, so nam dovolj jasen dokaz. In ti socialisti in komunisti pripovedujejo, da so rešitelji človeštva. Pred volitvami bodo brez dvoma obljubljali sladkosti nebeskega kraljestva vsakomur, kdor voli z njimi. Zato naj bodo naši ljudje pozorni in nikar ne nasledajo vabljenim glasovom kakoga »Ljudskega glasa« ali »Rdečega praporeja«.

p Vernost samostojnih liberalcev. Št. 35. letošnjega »Kmetijskega lista« piše v eni svojih notic sledeče: »Protiverski »Domoljub« piše, da ima naša stranka v programu, da je vera zasebna stvar. Ti ljudje, ki hočejo imeti patent na vero, se predrzno nas tako hudobno obrekovati. Naša verska točka se glasi: Stranka bo varovala verski čut slovenskega ljudstva. Stranka stoji na stališču, da ostani narod veren. Vera povzdiguje človeka nad druga stvarstva. Brezverje pa ga ponižuje in mu jemlje človeško dostojanstvo. Zatorej bo stranka vedno nastopala proti elementom in strankam, ki bi hotele narod zavajati v brezverje! Kje najde torej »Domoljub« kaj takega v našem programu. Trdimo, da ljudem okoli »Domoljuba«, ki namenoma lažejo, ni prav nič za vero ter delajo naravnost proti veri. »Domoljub« je torej protiverski list, katerega mora zavreči vsak pravi kristjan. Istotak je mariborski »Slovenski Gospodar«. Somišljeniki, širite »Kmetijski list«, da vsakdo spozna resnico! — Tako torej »Kmetijski list«. Dejanja govore seveda drugače. Navedli smo jih že nešteto, pa ne bo odveč, če še enkrat z bakljo posvetimo v črno temo liberalno-samostojnih »načel« in »programov«. Dne 7. marca 1920 se je vršil v Velikih Laščah tabor SKS, katerega se je korporativno udeležila vsa velikolaška liberalna gospoda. Govoril je svobodomislec Mermolja, mesar Pucelj in Ažman. Zadnji je dejal med drugim sledeče: Vera je zasebna stvar. Če si veren, je dobro, če ne, pa tudi. (Velikolaška gospoda živahno ploska.) Priče na razpolago. Torej samostojnemu kolovodji je vseeno, če smo verni ali brezverni, on postavlja vero in nevero na isto stopinjo, njemu je torej tudi vseeno, kakšna bo naša šola — verska ali brezverska, ali kakšen bo zakon — cerkven ali koruzen. Kaj pomaga še tako lepo pisan program, če pa stranka ravno nasprotno izvaja. Opozarjamo tudi na to, da so že prav mnogoštevilni govorniki podobno ali še huje govorili na svojih shodih, a dosedaj še nismo slišali, da bi samostojna liberalna stranka le enega govornika poklicala na odgovor, kaj šele da bi nastopila proti njim, kakor v svojem programu tako lepo piše, pa tako slabo izvršuje.

d Oprostitev vojaških vaj. Vojni minister je podpisal naredbo, po kateri se z ozirom na člen 3. zakona o izvedbi volitev za konstituanto določa: 1. Rezervni častniki in ostali vojaški obvezanci se ne bodo več pozvali na dvomesečne vojaške vaje; 2. rezervni častniki in vojaški obvezanci, ki so bili že pozvani na vojaške vaje, a še niso odšli v vojaško službovanje, so oproščeni vojaških vaj in se ne bodo več pozivali; 3. od 27. oktobra do 3. novembra se mora izvesti odpust rezervnih častnikov in vojaških obvezancev, ki se pozneje ne bodo več klicali na vojaške vaje; 4. rezervni častniki in vojaški obvezanci, ki hočejo prostovoljno dovršiti vojaške vaje, morajo dobiti za čas volitev dopust; 5. za slučaj izredne potrebe so vojaška poveljstva pooblaščenca pozvati vojaške obvezance v službovanje, vendar pa le v najbolj omejenem številu.

d Zaradi surovega obnašanja proti Orlom je stal pred ljubljanskim sodiščem ne-

ki Porekar. Ker je mož izjavil, da obžaluje svoj čin in plača 100 K za šentpetersko knjižnico, so mu tožilci odpustili.

— V Kranju se je nastanil kot zdravnik za splošne bolezni z večletno strokovno izvežbanostjo v zdravljenju očesnih bolezni Dr. Stanko de Gleria. Ordinira od ponedeljka, 18. oktobra dalje v Urihovi hiši tik glavarstva.

d Dva konja se zadušila. Ljubno na Gorenjskem. Dne 8. oktobra je oral Gregor Grabnar na Praprošah s parom konj na svoji njivi. Ilovnata zemlja je vsled letošnjega deževja izpodkopana in se je v sredi njive udrla. Oba konja sta se pogreznila v udrtino in se zadušila. Pomagati ni bilo takoj mogoče, ker je bila udrtina tako velika, da bi požrla še dva konja. Prvi konj je bil močen kmetijski konj, drugi pa je bila težka breja kobila in je imela pod seboj tudi žrebeta. Tako je Grabnar v največjem delu brez vprežne živine ter mora v tej veliki draginji iskati druge konje. — Pri kakih prodajih državnih odnosno vojaških konj bi bilo zelo umestno, da se na tako hudo prizadetega posestnika primerno ozira.

d Roparski napad na Drnovčah. V mraku sta prišla k posestnici Heleni Strojnan na Drnovčah št. 10 občina Konj, dva neznana tujca. Ker je bila hiša zaprta, sta dvakrat močno potresla vrata. Na vprašanje 17letnega hlapca Strojnanove Janeza Cerarja, kaj da iščeta, sta odgovorila: »Midva sva orožnika, ki popisujeva, koliko je ljudi pri hiši!« Nato sta potisnila vrata in prišla v hišo. Prvi je ugasnil luč in prijel Cerarja, drugi je pa klical: »Udri ga! Udri ga!« Cerar se jima je izmuzal in skočil iz hiše, nakar je eden od rokovnjačev zgrabil za gospodinjico, katera se je pa iztrgala in zbežala. Neznana lopova sta nato prišla Cerarja, manjši od obeh je Cerarja udaril trikrat s kolom po stegnih, toda fant se jima je le iztrgal in bežal 20 minut daleč k sosedom. Rokovnjača sta šla nato v sobo, kjer sta vse premetala, ker sta gotovo iskala denar, toda našla nista nič, drugih reči pa nista vzela.

d Požar v Zaklancu pri Horjulju. Dne 13. oktobra opoldne je izbruhnil ogenj v bajti pri »Vahtarju« v Zaklancu ter v eni uri uničil petim gospodarjem hiše in gospodarska poslopja. Zgorelo je nekaj prašičev, vsa krma, živila (žito itd.), kmetijsko orodje obleka. Na pomoč so prihiteli požarne brambe iz Horjulja, Vrhnike in Verda, ki radi pomanjkanja vode in pa močnega vetra niso mogle ognja hitro ukrotiti. Zavarovani so bili le za kakih 12.000 kron, škoda pa znaša nad 700 tisoč kron. Beda je nepopisna in tem večja, čim bližje je zima, pa nimajo živil zaso, ne za živino, ne strehe in obleke. Sami si stanu zgraditi. Zato podpisani v imenu pogorelcev uljudno prosí za blagohotno zbirko v posameznih župnijah in za blagovoljne milodare pri privatnih dobrotnikih. Dobro došel je vsak dar, bodisi denar, živila, krma, obleka (obuvalo), materijal za zgradbo uničenih poslopij. Ubogim pogorelcem nakloni Bog mnogo usmiljenih src. Darove hvaležno sprejema Jos. Pristov, župnik v Horjulju.

— Nesreča v Majdičevem mlinu v Kranju. Dne 12. oktobra se je zgodila v

mlinu gospoda V. Majdiča v Kranju velika nesreča. Ko je delal v mlinu pri stroju 49 letni delavec Janez Zavrl iz Storzeva št. 49, ga je prijel stroj za roko in mu jo je zlomil in ga tudi na glavi poškodoval. Težko ranjenega so prepeljali v bolnišnico v Ljubljani.

d Župni urad v Mirni peči na Dolenjskem prosí vojake, ki so se vrnili iz ruskega ujetništva, za morebitne podatke o Jožetu Berlogar. 17. pešpolk (zadnjikrat pisal o mali maši 1914) in o Janezu Hegler, lov. bat. 7 (zadnjikrat pisal po mali maši 1914).

d Vsak po izobrazbi hrepenoč Slovenec bi se moral zanimati, kako se je razvijalo pisanje slovenskih pesmi in povesti do današnjega časa. Izšla je druga izdaja dr. Grafenauerjeve zgodovine slovenskega slovstva, katera obravnava vse slovenske pisatelje in pesnike in je tako najboljši kažipot v slovenskem slovstvu. Knjiga stane 60 kron in se naroča v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

d Kako lep mir je vladal pred 50 leti v naši domovini. Kako pa je sedaj? Vse vprek se ruje, drug v drugega se zaletavajo in kregajo, društva in stranke si stoje sovražno nasproti, ni miru, pa ga ni. Kdo je kriv? Tatu, ki nam je ukradel ljubi mir nam razkrije knjižica »Zločin nad domovino«, ki se dobiva pri »Katoliški Ligi« in stane izvod 4 K, več skupaj pa po 3,50 K.

d Svet hočejo osvojiti novi preroki, ki nam ponujajo sreče, seveda če se odpovemo krščanstvu. Posebno socialisti, komunisti, boljševiski in kako se jim že vse pravi, hočejo biti novi Mesije. Toda kaj pa imamo v resnici od njih pričakovati? Berimo »Obljubljeno deželo Socialijev« pa bomo izvedeli. Knjižica nas prestavi v deželo, kjer so zavladali socialisti in jo prav lepo opisuje. Knjižica se naroča pri »Katoliški Ligi« v Ljubljani in stane izvod 4 K, več skupaj pa po 1,50 K.

VODITELJI PO DEŽELI SKLICUJTE MALE ZAUPNE SESTANKE IN POJASNUJTE, POJASNUJTE, POJASNUJTE. POUKA JE TREBA PREDVSEM.

Gospodarstvo.

Gospodarski in tržni pregled.

g Popis živine in vozov. Našim čitateljem je še gotovo živo v spominu ona od vojaške oblasti svoj čas dokaj nerodno izdana naredba o popisovanju živine in vozil. To naredbo so začeli izvajati na Hrvaškem, kjer je prišlo do onih znanih krvavo smrtnih izgredev. Pri nas je preprečil gotove izgrede naš poslanec dr. Hohnjec, ki je ostro protestiral proti tej, za naše razmere bedasti naredbi pri vojnem ministrstvu v Belgradu. Vojaška oblast je izprevidela svojo nerodnost in uknila ukaz o popisovanju živine in vozil. Sedaj je izdana nova naredba o popisu živine in vozov, ki se bo začela izvajati po vsej kraljevini 14. oktobra. Ta novo zapovedani popis pa je pameten, ne bo razburjal ljudi in kmetje se mu bodo lahko pokorili. Popisovalne komisije bodo šle od občine do občine in izvršile popis. Le prav

majhne občine se bodo morale združiti z večjimi. Ta popis, pri katerem se ne bo kmetom odvzelo ničesar, je potreben, da dobi vojaška oblast pregled čez živino in vozove v službu morebitne mobilizacije.

g Z vinskega trga. Iz ljutomersko-ormoškega okraja poročajo: Sedaj imamo pregled o možini in kakovosti vina v tem vinskem kraju Slovenije. Z ozirom na tožino se more računati pridelek povprečno na 8—10 hl vina na ha, t. j. nekaj manje kot pa preteklo leto, ko je prišlo 10—12 hl na 1 ha. Kakovost pa je zelo različna, ker so vinogradniki trgali ob različnem času. Vinski mošt je imel v tednu od 12. do 18. septembra 15. do 17 stopinj sladkorja. Izredno ugodno in lepo vreme je dvignilo v prihodnjem tednu moštu sladkor na 17 do 19 stopinj. Kdor ga je trgal po 29. septembru, je imel mošt sladkorja 18 do 21 stopinj. Sortirana vina so pokazala v zadnjem tednu preteklega meseca in začetkom tega: burgundec 21 do 23 stopinj, rulanec 22 do 23 stopinj, muškati in silvanec 19 do 22, italijanska graševina 19 do 22, mozelsko 19 do 21 stopinj. Ta vina bodo izvrstna. Kakor se vidi, ne bodo zaostajala za onimi l. 1917. Stalnih cen za sedaj se ni. V manjših množinah ga plačujejo po 11—14 K za liter.

g Izvoz in cena pšenice. Finančni minister Stojanovič je o priški posveta o davku na obrt izjavil, da se od 15.000 vagonov za izvoz dovoljene pšenice ni izvozilo iz naše države nič več kot 800 vagonov. Ta izjava finančnega ministra mora pač iznenaditi vsakega. Ze cela dva meseca prinašajo naši časopisi poročila o povišanju cen pšenici, o dnevnem povprševanju itd. In sedaj, ko se je pšenica podražila pri kilogramu za več kot 3 K, poroča minister, da se je izvozila malenkostna množina. In res, teh 800 vagonov pšenice je kupila za izvoz Nemška Avstrija. Zakaj neki se je pšenica za toliko podražila? Ali je mar kmet spravil ali pa še bo ta dobiček? Niti najmanje! Z žitom kupčujejo razne banke in špekulanti in teh se je prijel ves dobiček, dočim je kmet prejel to, kar si je krvavo prislužil. Strokovnjaki pravijo, da bi se smela z ozirom na malenkostni izvoz pšenice zvišati cena pri kilogramu največ za 50 vin. pri kilogramu. Na račun 15.000 vagonov so pokupile banke in gotovi špekulanti pšenico, ki jo mislijo sami izvažati ali pa čakajo dobrih kupcev, ki se pa doslej še niso pojavili. To bi bil prvi vzrok povišanju cen. Drugi vzrok je, da so razni zasebniki, trgovci in arovizacije, boječi se, da bo vsled izvoza pričelo primanjkovati pšenice, jo pričeli nakupovati. Zdi se pa, da se je položaj spremenil in da bodo pričele cene pšenici padati posebno vsled tega, ker se ni posrečila kupčija s Čehoslovaško, kjer so ovire za uvoz tako velike, da je naš izvoz skoro onemogočen.

g Ljubljanski trg. Pretekli teden je bil zelo živahen trg. Cena slanice je padla na 50 K za kg, na debelo se dobi po 49 K. Pomankanje telečjega mesa je občutno, sedanja tržna cena je 22 in 20 K za kg. Špicerijsko blago ima danes sledeče cene: Rio kava 60 do 64 K, santon 66 do 76 K, portoriko 94 K; žgana kava I. vrste 112 K, II. vrste 96 K, III. vrste 76 K; sladkor kri-

stalni 64 K, v kockah 74 K; riž I. vrste 36 K, II. vrste 32 K; namizno olje 62—72 K liter, jedilno 52—54 K; sol 8 K; poper cel 72 K; zmlat 80 K; paprika 40 K, sladka paprika 90 K; petrolej 26 K; testenine I. vrste 22—26 K; II. vrste 18—22 K. Moka št. 0 16 K, krušna moka 12—13 K. Kitogram belega kruha stane sedaj 15 K, črnega 8 K. Zelenjave je na trgu dovolj po nizki ceni, a se malo kupuje. Primanjkuje novega luščenega fižola; ribničan 6 K, prepeličar 7 K kilogram. Jajca so na ljubljanskem trgu zopet zelo redka. Perutnine prihaja na trg mnogo. Kmečki sadni trg ob semenišču je zelo živahen in se blago navadno že v prvih jutranjih urah razproda. Najvišja cena za jabolka je 3 K 50 vin. za kilogram.

g Cene živežnih potrebščin v Zagrebu so sledeče: goveje meso I. vrste kilogram 28 K, II. vrste 20 K, III. vrste 12 K; telečje meso prednji del 20 K, zadnji 24 K; mast 50 K; špeh 44 K; salo 48 K; pljuča 12 K; mleko liter 6 K.

g Cene v Belgradu. 1 kg govejega mesa 7 dinarjev, svinjskega 10 dinarjev, telečjega 9 dinarjev, masti 10 dinarjev, sala in špeha 10 dinarjev.

g Cene v Sarajevu. Kilogram govejega mesa z 10 % priklade 20 kron, brez priklade 22 kron, telečjega mesa 26 kron, loja 30 kron, zelja in krompirja po 2 kroni 50 v, jabolka 4 krone, orehovi 10 kron, kostanja 7 kron, suhih sliv 12 kron, liter mleka 6 kron, 1 jajce 2 kroni 20 v.

g Cena volom v Bjelovaru (Slavonija) je bila na zadnjem semnju od 12 do 18 K za kilogram žive teže.

g Podražitev olja v Dalmaciji. Iz Splita poročajo, da se je olje podražilo za skoro trikratno dosedanje ceno.

g Cene žitu in moki v Novem Sadu. Za 100 kg pšenice 930—950 K, ovska 230 do 250 K, ječmena 510—530 K, nova koruza, zelo slaba v storžih 160—200 K, nova koruza 270—280 K, stara koruza 310 do 330 K, pokvarjena koruza 160—180 K. Moka 0 kilogram 14 K 20 vin. do 14 K 40 vin., moka za kuho kilogram 13 K 20 vin., krušna moka 12 K 40 vin., mekinje kilogram 2 K 30—2 K 50 vin.

g Užitnine na žganje v Srbiji ne plačujejo nobene, pač pa v novih pokrajinah.

g Cene narejeni obleki pri nas in drugod. Te dni se mudi v Sarajevu trgovski potnik dunajske krojaške tvrdeke Spier, ki sprejema naročila na moške obleke, zgotovoljene po meri. Taka obleka iz najfinejšega angleškega blaga bo stala z izvozno in uvozno carino 2500 naših kron, dočim stane v Sarajevu 5000 kron. Tudi pri nas ni veliko bolje.

g V dinarjih. V Sarajevu so pričeli trgovci devati v izlozbe na razno blago cene, seveda v dinarjih. Pri tem pa se številke niso prav nič izpremenile, samo mesto kron so bili dinarji. Oblasti so proti takemu navijanju cen nastopile.

g Koliko je vreden denar drugih držav?

Po najnovjših podatkih je vreden: ameriški dolar 135 K do 138 K; avstrijska krona 39 v do 40 v; češkoslovaška krona 1 K 70 v;

francoski frank 9 K 10 v do 9 K 20 v; rumunski lei 2 K 38 v do 2 K 42 v; ruski carski rubelj 1 K 20 v do 1 K 22 v; nemška marka 2 K 6 v do 2 K 8 v; italijanska lira 5 K 20 v; bolgarski lev 1 K 68 v.

g Monopolna uprava sladkorja. Proti monopolni upravi sladkorja se je oglasilo polno ugovorov. Gospodarski krogi so prepričani, da bi z uvedbo monopolne uprave sladkor izgini s trga, kakor tudi, da ga bo ta uprava vsled visoke režije podražila. Vsi ti ugovori niso bili v stanu finančnega ministra v njegovem namenu spreobrniti. Pričakovati je v kratkem upeljavo monopolna na sladkor v celi državi. Svetovati je občinstvu, da si sladkor nabavi, dokler ga je dobiti v prosti trgovini, ker na monopolno upravo po sedanjih skušnjah nimamo veliko zaupanja. Finančno ministrstvo je že prevzelo v svojo upravo vse sladkorne tovarne v državi.

g Dovoljen je izvoz konj iz Slovenije belgijske in koroške pasme moškega spola do dve leti starosti, in sicer se more izvoziti žrebet iz l. 1918 največ 500, a od žrebet iz l. 1919 in 1920 naj eč 1000 komadov. Ta izvoz je dovoljen poedinoma konjerejem ter oproščen od plačanja tuje valute.

g Uspeh liberalne finančne politike. Draginja se vedno raste, pod katere težo trpimo vsi. Iz Sarajeva poročajo, da so bili za preteklo leto proračunani vsi izdatki mestne občine na 12 milijonov kron, dočim mora občina dati letos samo za draginjske doklade svojim uslužbencem 8 milijonov kron. Zato je čisto razumljivo, da občina ne more več zmagovati svojih brehen.

g Liberalni finančni minister navija cene. Liberalni finančni minister Stojanovič je podražil kolkovino za 100 %. Kmet, ki je vložil prošnjo na kako državno oblast, jo je moral kolkovati z 12 %. Kdor je imel kaj s sodnijo opraviti, ve, da je treba za vsako reč kolek. Ze doslej je bilo kolkovanje previsoko, odslej pa bo še višje kar za 100%. Sedaj pač ne bo težko najti navijalca cen. Verižniški uradi, na delo!

g Izvir nafte pri Lipiku na Hrvatskem. V vasi Bujavici, zahodno od toplje Lipika, se približujejo dela, kjer so iskali nafto (surov petrolej), k svujemu koncu. Po došlih poročilih rudarskega inženirja Einde, ki je bil dolgo let praktični inženir na Kavkazu v petrolejskem ozemlju, so prevrtali v globčinah 436 metrov plast peska z nafto. Dognali so pojav plina pod zelo velikim pritiskom, tako da pričakujejo v par dneh, da prične teči v velikih množinah nafta. Zanimanje za petrolejsko ozemlje na Hrvatskem in v Slavoniji je zelo veliko in se pričakuje, da bodo v najkrajšem času pričeli z vrtnanjem zemlje tudi na drugih krajih.

g Novo sladkorno tovarno nameravajo zgraditi belgijsko-francoski kapitalisti v Srbiji, razen tega pa tudi poljedelsko šolo.

g Mažarska sladkorna industrija. Iz Budimpešte poročajo, da prične vseli 14 mažarskih tovarn za sladkor z obratom. Za premog je tudi preskrbljeno. Sladkorna pesa je izvrstno obrodila.

Dežela rabi na leto 40.500 ton, ki se bo večinoma krilo z domačim pridelkom. Iz ameriške države Peru pa dobi Mažarska še 100 vagonov neočiščenega trsnega sladkorja, od katerega je 40 vagonov že na potu iz Hamburga.

g Denarja kot smeti. Ruska boljševiska vlada je natiskala do 1. julija t. l. 475 tisoč milijonov rubljev. Rubelj je bil v mirnem času vreden 1 krono 50 vinarjev. Od 1. julija pa do konca septembra je bilo natisnjenih še nadaljnjih 400 tisoč milijonov rubljev. Kolika draginja vlada v Rusiji se vidi že iz tega, da tiskajo ponajveč bankovce po 25 tisoč rubljev. Bankovec z najnižjo vrednostjo je 1000 rubljev. Nove bankovce tiskajo 4 tiskarne.

g Zacarinjenje blaga. V Belgradu so sestavili posebno komisijo, v kateri so zastopniki prometnega ministrstva in carinskega ravnateljstva, ki ima nalogo, najti način, kako bi se moglo blago, ki prihaja preko Maribora v celih vagonih takoj in brez vsakega zadržka zacinčiti. Stvar je kaj lahka. Poženo naj gotove carinske uradnike, ki so milijonarji, in postavijo na njih mesto poštene ljudi. Zato se pač ni čuditi, da beže naši ljudje od carine.

g Iz orožja izdelujejo gospodarsko orodje. Po mirovni pogodbi je Nemčija prisiljena uničiti velikanske množine orožja. Nemška vlada je prišla na pametno misel, da uporabi jeklo, ki se nahaja v orožju, za izdelavo poljedelskega orodja.

g Cene cementa v Nemčiji. Vsled znižanja cen železu in premogu je padla cena tudi cementu. V tovarni stane sedaj 10.000 kg cementa 3400 marl.

g Češko-rumunska trgovina. Zadnje dni je prišlo v Prago veliko število rumunskih trgovcev nakupovat češke tovarniške izdelke. Rumunija bo dala v zameno Čehoslovaški petrolej in žito.

g Industrija na Češkem. Glavnica, naložena v industrijo v Čehoslovaški, se je zvišala od oktobra 1918 od 51 na 154 milijonov kron. Sedaj obstoji 709 industrijskih podjetij, med katerimi je 21 tovarn za papir, 12 za čevlje, 49 tekstilnih itd.

g Vinska letina na Francoskem. Letos so pridelali na Francoskem okoli 5 milijonov hl vina manj kot pa lansko leto.

g Cene hmelja na Češkem. V Žatcu stane sedaj 50 kg hmelja 4600 češkoslovaških kron.

Dopisi.

IZ BELOKRAJINE.

Naša pokrajina ima sicer zelo slabe ceste vendar pa nas zadnje čase obiskujejo že avtomobili. Volitve se bližajo! Tako se je pred nekaj dnevi vozil po slabih belokranjskih cestah g. dr. Žerjav v avtomobilu z njim seveda zvesti spremljevalec, g. Jamnik, tajnik Samostojne kmetijske stranke. Tega Jamnika smo onkrat slišali po zimi, kako je zabavjal čez škrice na kmetemskem shodu. No, sedaj je pa ta g. samostojni kmet vseh kmetov, zlezal pod škrice g. dr. Žerjavu ter se lepo vozi v spremstvu kapitalista na zaupne shode, kjer uči učiteljstvo, višje in nižje uradnike, gostilničarje in obrtnike, trgovce in veriznike, kako si je treba pred volitvami nadeti obleko samostojnega kmeta in po kakšnih paragrafih se je treba lagati, da se preslepi belokranjskega kmeta. Ta kmet je namreč v srcu pošten; zato

ni čudno ako se da kmet tako speljati, da gre v Žerjavico po kostonj. Ta kostonj bodo pa jedli gospodje po uradih in žolah pa tisti, ki verizijo s kmetijskimi žulji in si bogate žepo. Kmetu bodo pa dali le luščine, češ, saj je za kmeta vse dobro. Čudno se mi pa zdi, pravzaprav sedaj nič več, odkar sem videl g. tajnika v spremstvu dr. Žerjava, zakaj naša belokranjska gospoda, od najvišjega uradnika pa do zadnjega sluga tako pridno agitira za Samostojno kmetisko stranko! No, gospodje so se zbrali skupaj, da bodo složno slepili kmete. Povem pa, da se bomo tudi kmetje zbrali na dan volitev skupaj, da se bomo odkrivali, tistih, kateri nas poznajo le pri davkih in pri volitvah. Naša edina rešitev je Kmetiska zveza, kjer ni mesta za razne »kmeto-gospodiče« — kakor se g. Jamnik in kompanija samostojnih veriznikov. Zato pa kmetje, dajmo se zganiti, vsak naj postane član Kmetijske zveze in na dan volitev bo tudi član Kmetijske zveze izvoljen za poslanca. Pekažimo Belokranjci, da se ne damo za nos voditi samostojnim škrice!

DOBREPOLJE.

Po kratkem presledku vendar en glas iz naše fare. Po viharju v januarju in februarju, ko smo se udarili s samostojci in do nagega razkrili njih zahrbtno liberalno namene, se pri nas ni dogodilo nič posebnega. O, pači Davčni vijak iz Kočevja nas tako kritiska in privija, da je že skrajno grdo. Koliko shodov smo imeli, koliko resolucij napravili, koliko prošelj in pritožb, koliko potov, a dohodnine le ni konec in je ni. Sedaj smo spoznali, kje je korenina tega zla: v belgrajski vladil! Zato bomo bili neizprosni boj proti centralizmu in proti lbarelnu-samostojim podpiralcem. Živela najširša samouprava! Naj bi se prej ko mogoče oživotvoril deželni zbor, potom katerega bomo kmetje vendar prišli do prave veljave.

HROVAČA PRI RIBNICI.

Spominska plošča p. Škrabca, ki jo je tako mojstrski izdelal akademični kipar in slikar Franc Kralj iz Zagorice pri Dobropoljah, je ponos in diha naše vasi. Še vedno se radi ozremo vanjo in jo občudujemo ter se spominjamo velikega, tihega delavca St. Škrabca, ki je v samostaski celici dal ledino slov. jezikoslovja. Čuli smo, da nameravajo pri Sv. Gregorju v kratkem postaviti spominsko ploščo č. dr. Jan. Ev. Kreku, ki je bil tam rojen. Zdi se nam ovede pripominjati, da bi to delo najbolje izvršil Fr. Kralj, ker za to jamči že spominska plošča Škrabceva. — Naj bi naše kmetisko ljudstvo seglo po knjigah in se izobraževalo, da bo vedelo presojati dobra dela velikih mož!

DOPIS S TREBELNEGA.

Čitateljem »Domoljuba« je gotovo že dobro v spominu objava, ki smo jo priobčili v začetku januarja letošnjega leta s Trebelnega. Nadučitelj Grudnik je v svojih dopisih, priobčenih v »Domovini«, na ostuden način blatil g. Ivana Zupančiča, kaplana na Trebelnem. Žalitve so bile tako hude, da je bil g. Zupančič primoran iskati si pri sodišču zadoščenja zoper obrekovalca. V teku kazenske preiskave sta bila zaslišana pri mokronoškem sodišču kot priči tudi nadučitelj Franc Grudnik in njegova žena Ana Grudnik, ki je bila tedaj tudi učiteljica na Trebelnem. Dasi je že tedaj vse kazalo na to, da izhajajo dotični lažnivi napadi v »Domovini« od te učiteljske dvojice, sta imela kljub temu tako učitelj Franc Grudnik, kakor njegova žena učiteljica Ana Grudnik pogum, ko sta bila zaslišana kot priči, krivo pričati, zakaj izpovedala sta, da jima ni nič znano o tem, kdo je dotične dopise, ki so bili priobčeni v »Domovini« in zaradi katerih je g. kaplan Zupančič vložil tožbo, sestavil in poslal »Domovini«. Franc Grudnik je bil kot priča o tem dvakrat zaslišan in je obkral kot priča izpovedal, da mu o tem ni ničesar znanega. — Kasneje pa se je po drugih pričah nad vsak dvom dokazalo, da je vsa ona lažniva obrekovanja, ki jih je priobčila o g. kaplanu »Domovina«, napisal isti Franc Grudnik, ki je kot priča zaslišan pred sodiščem trdil, da mu ni nič znano o tem, kdo bi bil dotične članke priobčil. Nadučitelj Grudnik je moral končno sam priznati vse to in je podpisal dne 28. decembra 1919 znanu izjavo, ki je bila potem priobčena na stroške nadučitelja Grudnika tako v »Domoljubu« kakor tudi v »Slovencu«. V tej izjavi je nadučitelj Grudnik izrecno obžaloval »vsa sramotjenja in žalitve, ki jih je objavil v svojih dveh dopisih v listu »Domovina« z dne 25. julija in 29. avgusta 1919 o g. Ivanu Zupančiču, kaplanu na Trebelnem.« Obenem je »preklical vse grde laži, s katerimi ga je hotel v javnosti spraviti ob dobro ime ter ga prosil odpuščanja.« Zatrnil je, »da je bila laž, kar mu je očital glede Lahnica, glede spovedi ter da tudi ni res, da bi bil g. kaplan spravil koga k vojakom« itd. — O vzgojevalnih sposobnostih nadučitelja Grudnika je že poprej imel Višji šolski svet svoje posebno mnenje ki je bilo vse prej kakor povoljno. Prestavljen je bil s svojo ženo vred kmalu po oni objavi s Trebelnega v Babno polje. Da je šolska oblast vedela o Grudnikovem pričevanju, bi skoraj gotovo do te predstave ne bilo prišlo, zakaj Grudnik bi moral biti odstavljen od svoje službe. Kljub temu, da ima nadučitelj Grudnik, kakor je jasno videti iz doslej povedanega, toliko masla na glavi, sili še vedno na solnce. V »Domovini« z dne 24. in 27. septembra t. l. se hoče namreč z neko »protiobjavo« pred javnostjo oprati, dasi sam v tej svoji »protiobjavi« priznava, da je bilo vse, kar je o g. kaplanu v gori omenjenih »svojih dopisih pisal, sama laž in obrekovanje. Nismo imeli namena o teh stvareh še kaj pisati, zakaj prepričani smo bili, da nas bo Grudnik po svojem odhodu s Trebelnega pustil pri miru ter da ne bo dalje izrazil. Ker pa Grudniku hlica le ne da miru, smo se odločili tudi to priobčiti javnosti, da bo javnost mogla presoditi, koliko gre Grudnikovim besedam vere.

TREBELJEVO.

V naše občino skušajo na vsak način »samostojni« liberalci zanesti svoje pleve. Iz dveh strani napadajo. Milijonarska »stranka samostojnih« iz Šmartna-Litije, koji na delu stoji veleposestnik liberalac Slanc iz Litije in lesni trgovec Ferdo Tomažin iz Šmartna, išče v potu svojega obraza revčevkov breznačajnikov za svoje namene po štangarski župniji. Liberalni agitator Jernejkove iz Besnice pa od Ljubljane proti Jančemu in Prežganemu pridno briše kljuko pri hišnih vratih nakih kmetov. On je prekupec po poklicu, toda ker je dr. Žerjavova »Domovina« njegova dušna hrana, mora skrbeti za »Samostojno«. Revež se trudi in trudi z agitiranjem, pa uspeha ne žanje, ker imamo kmetisko zvezo izvrstno organizirano. Volitve mu ne dade miru, zato hodi po hišah in pridiguje evangelij o črnih hudičih ali da bolje razumete, »farjih S. L. S. in K. Z. in pa, ker ga jezi, da nemore nič uspeha napraviti vsled energičnih nastopov načelnika naše K. Z. Galeta, se je lotil istega čeh: »le poslušajte ga, on Vas bo že molkel. Zakaj pa njemu gre? Ali mar zato, da bi vi res imeli kaj pravice, da bi vi bili zadovoljni? O ne, jaz vem, on bi rad prišel za poslanca, da bi vиеkel dnevnih 700 kron, potem pa bodele imeli hudiča, ko vas ne bo poznal za drugo, kot da mu bodele plačevali. Njemu ni za to, da zmaga pravica, da ima vera svoboda, da bi ne imeli velikih davkov, ampak le za kronce mu je; zdaj se hlini ta koza prokleta, pa je cel hudič. Bodite pametni, ljubi moji, pa vsi k naši kmetijski stranki, ki dela za kmeta. Proč s sleparji in farškimi ljudmi.« — Besede tega evangelija na nič kaj ne vlečejo, ker preveč poznamo našega načelnika Galeta. On resnično dela za nas, toda nikoli ne išče plačila in hvale, ampak mu je v veliko veselje, če more kje in kaj pomagati. Kmetje, bodite zavedni, zdaj so na delu vsi tisti, ki hočejo, da ostanete sužnji. Učre vas, kje se dela za vas. Oznanujejo, da liberalci edino le za ljudski blagor dela, klerikaloc pa nam davke naklada. Ne vrjemite lažem. Liberalci so naš denar uničili z zamenjavo 1 : 4, naložili velike davke, oropali pravice, zavlačujejo ureditev države, netijo prepire, pohujšujejo mladino, skušajo upeljati civilni zakon, brezversko šolo. Pripravljajo odpad od vere itd. Ali bodele na dan volitev v njihovo skrinjico svojo čast prodali? Ne in ne!

DOBRNIC.

V nedeljo, dne 10. t. m., nas je vabil plakat, nabit na hiši cerkvenega Učuarja, na shod »samostojnih« v Zužemberk. Preskrbeli

so nam voz in odpeljali smo se tja z našim voditeljem samostojnih: g. Senica. Ko smo prišli tja, je bil ravno govor o cerkvenih pridigarjih. Zazvoni polodne: vse se odkrije. Govornik se znajde v hudi zadregi. Slednjic ga reši poslušalec, ki začne glasno moliti angelovo čiščenje. »Le veliko shodov še privedite,« mi reče nekdo za hrbtom, »boste vsaj enkrat na teden malo pomolili.« Ali se šali, ali misli resno? »Kdo so pravzaprav ti poslušalci?« vprašam, obrnivši se nazaj. »Kdo? Domačih kmetov je bore malo. Tile trški škrici z voditeljem notarjem Carli, to so naši pravi samostojni kmetje. Druge je notar odbil, ko jim je razdelil knezove njive in travnike, pa so se morali vsi skup z notarjem vred obrisati pod nosom. Drugi poslušalci so »samostojni kmetje« iz cele krške doline. Nekateri so res udarjeni s slepoto. Kmet kmeta, kmetje skup, vpijejo, vodi jih pa in drži skup sama škricarija. Kdaj se jim bodo odprle oči! Sicer je notar res kmet. V pisarni mu raste krasna pšenica na račun kmetov. Še pred štirimi leti, ko so bili računi nizki, je priznal pred oblastjo, da ima letno okoli 80.000, beri osemdeset tisoč kron dohodkov.»

Kako drugače v Dobrušcu Nobenege dopisa ni nikoli v listu. Kako? Samostojnih je tudi nekaj: vsi stari nasprotniki duhovnikov. Ni jih pa tri četrtnice, kakor jih je naračunal g. Senica. On je sploh vajen visokih računov. Pred Dobrušcu petimi meseci je zaplenilo orožništvo nekaj krav, čes, da se z njimi verzi. Oddal so jih v rejo, eno tudi g. Senica. Vlekla se je pravda do sedaj. In g. Senica je zaračunal kravo tako, da se je krava zajedla in mu je ostala. Lepo ste prišli do krave, g. Senica. Še lepše, kakor zadajšč do konja. Drugič se še oglašite.

POPOTNIK IZ MIRENSKE DOLINE.

Napotil sem se za novicami po Mirenski dolini; in sicer sem šel najprvo v št. Janž, kjer sem zvedel, da so samostojnejši goljufali pri volitvah Kmetijske podružnice. V Karmelu zveem, da voditelj delavstva ne vedo prav, ali bi šli h komunistom ali bi še ostali na starem. V Malkovcu morajo pa imeti izborna kapljica letos, to sam sodil po tem, ker sem srečaval in sem po pogovoru spoznal samostojne možakarje tako »kunašino« razpravljati »politiko« in »držati čez «arie». V Tržišču zveem, da bo imel Majcen od št. Janža shod, zato sem prenočil, misleč si, bom vsaj vedel po pravici poročati. Majca sem že večkrat slišal govoriti, a povsod eno in isto kakor gramolon. No, pa za volitve je kupil novo »plato«. — Govoril je pa kar iz vinske kadi; se pozna, da je gostilničar in ima več z vinom opraviti kot s kmetijo. Tovarnarja Polaka in župnika Bajca ima pa tudi na novi »plati«. Pravil je, da so racnati biti samo kmetje na vojski in na orožnih vajah. Pritrjeval sem mu, kar zapazim zadaj moža, ki se nekaj muza in smeji. Stopim k njemu in ga vprašam: zakaj se pa muzate? Ali Majcen ne govori po pravici? Mož mi smehljaje odgovori: Lepo govori. Kmetje so bili na orožnih vajah, a Majcen je bil orožnih vaj oproščen; kmetje so bili v strelskih jarkih, a Majcen se je zmuznil iz vojaške sukne zato, da je kmetom v obliki rekvizicij dobrote delil. Zvedel sem dovolj in odšel.

POLHOV GRADEC.

Dvojno mero pozna naše županstvo, drugačno namreč za naše somišljenike, drugačno za samostojne. Za nas so bili volivni imeniki večkrat ob uradnih urah po dnevu nedostopni, ker je bila občinska pisarna zaklenjena, samostojni so pa lahko po noči opravili. Zadnji večer so reklamirali iz volivnih imenikov g. župnika in g. nadučitelja, čes, da še ne biva šest mesecev v občini. Vložila se je zoper to pritožba na deželno sodišče, ki bo odločilo, kdo ima prav. Čudni so naši samostojni. Vedno povdarjajo, da niso zoper duhovnike. Hinavsko prijazne so njih besede, toda njihova dejanja so drugačna. Sami so zadajšč povedali v svojem »Kmetijskem listu«, ko tako lepo hvalijo pok. župnika Iv. Cebaška, da je bil priljubljen in se ni vtičal v politiko. Toda pozabili so povedati, da bi ga še bolj radi imeli, ako bi imel še par konj za prodati. O tem lahko kaj več pove njegov osebni prijatelj samostojni župan Grašič, ki je na dražbi ku-

pil njegovega konja in ga je še isti dan prodal za lep dobiček drugam.

V nedeljo po prvi sv. maši je bil v Domu volivni shod. Govoril je dr. Mohorič. Prav poljudno je razložil cilj naše stranke in dobro razkrinkal liberalno samostojno stranko. Veliko jih je še bilo v nevednosti, sedaj vedo, kam pelje in kaj hoče liberalna samostojna stranka. Možaki in fantje so pazljivo poslušali govornika in so mu hvaležni za pojasnilo. Navzoči so bili tudi voditelji »Samostojne«, a nihče ni imel korajžje, da bi se oglašil k besedi.

IZ BOHINJSKE BELE.

Na občanem zboru Kmetijske podružnice je zmagal po hudem boju s samostojno Kmetijsko stranko po razsodbi Kmetijske družbe v Ljubljani kandidat K. Z. Mihael Ravnik. Samostojni se sedaj hudujejo v »Kmetijskem listu« na vse mogoče osebe, silno jih boli, da so propadli s svojim bogatim kandidatom. Na vse se hudujejo, samo nadučitelja puste v miru, četudi je ta siloma oddal glas za samostojnega bogatega kandidata, pa sam ni plačal vinarja udnine in zato tudi ud ni. In vendar je volil. Ali je to pravica? Kam neki pride, če bodo v Ljubljani veljali paragrafi samo za reveže, ne pa tudi za bogate samostojneže? »Kmetijski list« je grdo napadel načelnika podružnice Ravnika in mu očita naporno poročilo glavnemu odboru. Ravnik je poročal v Ljubljano to, kar je v zapisniku. Ta zapisnik je pa lastnoročno podpisal tudi od enega samostojneža. Čujemo, da Ravnik zahteva od »Kmetijskega lista«, da popravi laž, ki jo je priobčnil. Radevedni smo, kako se bodo samostojnejši otresli priobčene laži.

RIBNICA.

Glavno, kar preživlja našega človeka v ribniški in sedražki dolini, je izdelovanje suhe robe, pa tudi to zelo trpi vsled vojske. Zaprte so meje onih držav, kamor smo doslej hodili po zaslužku. Vedne homatije z Auerspergovimi gozdi so nam tu in tam zaprle dobavo lesa. Zato smo si ustanovili pred meseci svojo organizacijo, ki naj se bori za naše pravice in naš obstanek. Zadruga, ki jej načeljuje g. Novak iz Gorenje vasi je prevzela tudi prodajo izdelkov, ki jih člani proizvajajo. V teku par mesecev je zadruga mnogo doslegla, v kolikor se sploh da kaj doseči v teh zmešanih razmerah. Odprla se je meja našim izdelkom v tujno in največji njen uspeh je, da je naše blago carine prosto. Odprla se je zopet oddaja lesa v Auerspergovih gozdovih, po posredovanju zadruga se je cena cepljivem lesu znižala in upati je, da se še kaj zniža. Tako zadruga pribori mnogo dobrega svojim članom, pa tudi onim, ki jej nasprotujejo in ovirajo. Pošteno ljudstvo pa je hvaležno ustanovitelju zadruga in voditelju poslancu Škulju.

IZ TRATE V POLJANSKI DOLINI.

Volitve v ustavotvorno skupščino se bližajo. Da so občani obč. Trata v ogromni večini v Ljudski stranki, o tem ni potreba razpravljati. Ker že skoro vsak občan prav dobro pozna zvižabe in laži liberalcev, kar so poženjali zadnjih par let, naj vsak volivec pokliče v spomin sledeče laži Tratarskih liberalcev. Pred enim letom so poslali po vaseh neko liberalno surovo ženske okrog rodbin, ki nimajo lastnega preživljenskega pridelka rokoč: kdor se podpiše, bo dobil od stranke dovolj moke. Ker je takrat moke primanjkovalo, je tej laži precej rodbin dalo svoj podpis. Zapeljani podpisanci so pričakovali obljubljene moke tedne, mesece, pa moke od nikoder, čeprav je načelnik liberalne krajevne organizacije ljudi »troštals«, da je imenovana moka že na kolodvoru v Škofji Loki. Preteklo pomlad so obetali svojim pristašem dovolj sladkorja, pa glej ga spaka, tudi tega ni bilo. Še več, ob času, ko je bila bela moka 1 kg po 5 kron, so obetali svojim pristašem, da kdor k njim pristopi, bo dobival od stranke moko po 1 krono kilogram. Kakor prejšnje, je tudi zadnja liberalna obljuba ostala na laži. Nekdo, ki je skušal kuhati obljubljeno liberalno moko in v ta sok stresel ves liberalni sladkor, so je izjavil, da je bil po tej jedi še strahovito lačen, liberalnih laži pa do vrha sit. Volivce, ki upajo živeti od liberalnih laži, liberalni stranki iz srca privoščimo.

SMARJE.

Liberalnemu dopisniku brez podpisa v »Slov. Narodu« in »Domovini« v odgovor:

1. Da se posojilnica premesti, je bilo dogovorjeno z g. kaplanom že meseca julija. Premestila se pa je koncem septembra en teden po končani biri, ko se je dobil za to pripravni mož, seveda ne na cesto. — 2. Šhramba za žito se je odrekla, ker so predali, četudi ne prenapolnjeni, vendarle vsi v uporabi. Še drug vzrok povcem dopisniku, če pride k meni. — 3. Da bi bil dopisniku vseh v Smarju liberalen dekan, je umljivo. Prazna nada! — 4. »Skopi« dekan daje gg. kaplanoma trikratno hrano in ponavadi z dvakratno mesno jedjo na dan za še ne prav 7 K dnevno, četudi nima nobene dražinske doklade in od 1. maja tudi ne duhovske plače. Drugod bi stalo to najmanj 20 K. — 5. Kosce je plačeval podpisani za tretjino dražje, kakor nekateri, ki imajo veliko večje posestvo, kakor je šmarska nadarbina. — 6. Če se pomoloma na tujem na podlagi sporočila kaj poseka, to še ni tatvina. Tatvina pa je, če se namenoma krađe iz župniškega gozda, kar se mi je že večkrat primerilo. Sicer pa je v teku ureditve zadevne meje. — 7. Dekanova »skopost« je tudi to, da je ljudem na stotine prošenj je izdelal brezplačno, tako da so ga ljudje sami že opozorili, zakaj nič ne računa. Ta »skopost« se vsak čas lahko popravi. — 8. Župniško zemljišče so imeli nekateri skozi šest let skoraj zastoni v najemu. Za zemljišče, za katero so dajali po 20—30 K, so drugod dajali po 120—130 K, tako da so me ljudje sami že začeli na to opozarjati. Da bi bila sedanja najemina previsoka, ko se mernik pšenice prodaja po 200 do 220 K, je pri sedanjih dražnjah in neznanji denarni vrednosti samo izraz zelene nevoščljivosti. — Fr. Pešec, dekan.

LESE.

Pa so nas spet enkrat samostojnejši osrečili z enim shodom, ki se je vršil v nedeljo, dne 10. oktobra, popoldne ob treh v Špornovi gostilni. No, govornik je še precej mirno in stvarno govoril o kmetijskih zadevah. Toda zaslužil bi si bil še pristranejšo hvalečnost zbranih poslušalcev, če bi bil pojasnil tesno zvezo med samostojnejši in liberalci; kajti po takim nepristranskem pojasnilu bi bili takoj spoznali, da samostojna kmetijska stranka in liberalna stranka je ena in ista stranka, samo ime je različno, da ž njim kratkovidneži lovi na limanice. — Ako pa je samostojna kmetijska stranka in liberalna stranka ena in ista stranka, pa vsakdo lahko prime z rokami, da bo samostojna kmetijska stranka storila za kmeta ravno toliko, kolikor je storila liberalna, po domače rečeno, nič, in da so vse obljube samostojnih govornikov po shodih samo pesek v oči lahkovernežev. Kmet pa, ki ima glavo na pravem koncu, ve, da je njegova rešitev edinole v Kmetijski zvezi, ki ji srce gori za kmetovo blagostanje. — Na shodu so hoteli samostojnejši nekaj sklepati o nastavitvi cerkvenika. Ne bodite no smešni! Ali res ne veste, da ima po državnih in cerkvenih poslahih izključno pravico izbirati, nastavljeni in odpuščati cerkvenika cerkveno predstojništvo in da vam v tem oziru ne pristojata nikaka pravica, čeprav dajete istemu biro? Zato pa svoje ljudi nastavite za mežnarje po shodih in gostilnah, če hočete in jih potrebujete! V cerkvi bo pa opravljal službo cerkvenika samostojni, ki ga izbere in postavi cerkveno predstojništvo, nihče drugi, pa se magari postavite na glavo, ako vam dragol! Če pa bi radi na vsak način z glavo skozi zid, pa se potrudite v sosedno Ljubno, kjer so nje dni tudi hoteli imeti cerkvenika preko cerkvenega predstojništva, in zvedeli boste, na čigavi strani je bila zmaga! Shod se je končal z nožem in kozarcem. Tudi znamenje časa!

Vsak neorganiziran kmet škoduje moči kmetijskega stanu. Zato vsi v Kmetijske zveze!

ŽENSKI VESTNIK.

Vsem ženam, materam in dekletam!

Bližajo se dnevi, ki odločijo našo bodočnost Jugoslavije, bližajo se prvič volitve v naši novi državi. Sicer ni še prostora zaenkrat ženskam ob volilnih kroglicah, vendar pa je dolžnost, sveta dolžnost vsake zavedne ženske, ne prezreti teh velikih zgodovinskih dni, ki odločajo našo usodo, življenje ali pa trpečega umiranja težke dni. — Razne stranke, strankice stopajo na plan in z vso duhovitostjo krpucajo programe, obljub kar dežuje, vsaka stranka skuša svoj program udejestiti, ga spraviti na videk in zmagati. V svojih načelih se precej razlikujejo, le v eni točki so edini: vera je postranska stvar, vera naj ostane izven programa, in »farje« proč, in če se jim to posreči: ali jim bodo kaj lepše zvezde kakor zdaj sijale? Dvomim! Socialdemokratski list »Napreje« je ob času železničarske stavke pisal o ženski takole: tudi tebi, žena, dekle, prisije svoboda, dozdaj so ti to svobodo ovirale: vera, moralna in ljudsko mnenje itd. Brez opombe. Torej žena, dekle, pogledj, kako veliko sročjo svobode ti bodo dali brezverci, ko zatro v tebi čut vere, morale, in tujega mnenja. In ti ljudje naj vodijo naš državni voz, katerih načelo je: proč z vero, proč z moralno. — Žena, dekle, tudi Tebi je odločen delež v državi, in zato pogledj resno v bodočnost, kjer se ti kuje sreča ali kuje grob iste. Tvoja dolžnost je delati na to, da se izvoli stranka, ki ima v programu vero, ker brez iste so prišle večje države v pogin, kot je naša Jugoslavija. Deluj na to, da se seznanj vsak s stranko, ki je toliko že storila vsemu slojem brez razlike, in glavno: ta stranka načeloma štiti vero, in ta stranka je Slovenska Ljudska Stranka. Delaj na to, da jih pridobiš čim več, tem veličastnejša bo zmaga, in ni se bati. Ljudski stranki zaupaj, in prapor poštenja, poštenega dela se dvigne kvišku. SLS ima v programu samostojnost uprave Slovencev in če se to posreči, ne bodo nam več kapitalisti nalagali bremen, ki nas duše. Žena, mati, dekle, ne greš še na volišče, toda delaj doma v hiši, zunaj, povsod, naj se vzdrami vsaka ob teh dnevih, naj zve Belgrad in tujina, da Slovenija še ni pisana smrti, ker jo štiti močno v veri zavedno krščansko ženstvo. Zato: govori, agitiraj, kaži pot k življenju, ne pa k poginu. — Bog živi-

Staroločanka.

Ksko se spravljajo rastline dišavnice za zimo?

Mrzle noči, megla zjutraj in zvečer so naše jesenske znanke in oznanjalke zime, ki se nam bliža s preurnimi koraki. Zima požre vse, kar smo si s trudom, znojem in žulji preskrbeli spomladi, polet in v jeseni. Poleg krompirja, zelja, repe in korenja so še druge različne vrtno

dišavne rastline, ki dajo jedilom boljši okus in ki naj jih pridna, skrbna gospodinja pripravi in spravi za zimsko uporabo. To so: petršilj, zelena, drobnjak (šnitleh), majoran, šetraj, kadulja (žavbelj), pehtran, in še druge.

Pri petršilju je uporabna korenina in zelenje. Korenina se rabi za v mesne in postne juhe, zelenje daje prikuham boljši okus in prijeten duh. Za zimsko uporabo se spravlja na več načinov. Najnavadnejši je, da se izkoplje koncem oktobra iz zemlje in se presadi v zaboje ali lonce. Če so korenine predolge in rogovilaste, se porežejo, ščavje pa se obere do srca. Tako pripravljen se spravi lahko tudi v klet v pesek, tako da glavica gleda iz peska. Lahko se pa tudi posuši in spravi do uporabe. Na isti način se spravi tudi zelena. Zima in mraz ne škodujeta petršilju in zeleni, zato se ga pusti nekaj na vrtu za spomladno uporabo in pa za seme. Drobnjak (šnitleh) je v obče priljubljena dišavnica. Za zimsko uporabo se presadi nekaj starih šopov v lonce, ki se postavijo na okno v kuhinjo ali pa v ne premrzlo sobo, kjer dobro uspeva.

Majoran je zimski in letni. Ko požene prve cvete, se porežejo in spravijo posušeni za zimo. Zimski pa se presadi z vrta v posode in se rabi lahko celo zimo. Radi prijetnega vonja je jako čislana dišavnica. Rabi se k obari in omakam. Za bolezen v črevih in želodcu je z jajcem pomešan in cvrt dobro zdravilo.

Šetraj se prideluje kostrunovemu mesu, nekateri ga privedajo fiziologi in krompirjevi juhi. V jeseni se poreže, posuši in shrani na suhem prostoru.

Ravnokako se naredi s kaduljo (žavbeljem) in s pehtranom.

Rajsko jabelko ali paradiznik.

Ker ta vrtna rastlina uspeva le na solncu in gorkoti, zato se pri nas še ni tako udomačila. Doma je iz južne Amerike. Njen sočan, škrlatnordeč plod je podoban jabolku. Radi prijetnega okusa ga jako cenimo. Za zimsko uporabo se spravlja na več načinov. Debelejši plodovi se nabere v velik lonec, kateri se postavi za kakih 24 ur na štedilnik, da sadovi upadejo. Voda, ki se je nabrala, se odlije, ostalo se pa pretlači skozi rešeto ali penarico in se dobro osoljeno kuha toliko časa, da se zgosti v toliko, da ga je mogoče spraviti v neprevelike steklenice, katere se dobro zamaše. Tako spravljen se ne pokvari lahko. Vendar pa se načeta steklenica mora kmalu porabiti, ker zrak, ki je z odprtijo zašel v steklenico, napravi plesnobo. Manjši plodovi, ki pa morajo biti popolnoma zdravi, se pa spravijo za zimo v kozarce, ki so za vkuhanje sadja. Ti kozarci se napolnijo s sadikami do vrha. Nanje se vlije prevreta in shlajena, zelo slana voda ali pa prevret in shlajen kis. Da se morajo kozarci dobro zapreti in zavezati, je samoobsebi razumljivo.

Napravlja pa se tudi marmelada ali »zalzena« iz pretlačenega paradiznikovega

soka. Napravi se tako kot druge marmelade. Toliko sladkorja na težo, kolikor soka. Ta se kuha toliko časa, da se zgosti. Zgoščen se vlije v kozarce, kateri se dobro zavežejo in spravijo na suhem prostoru.

Razno.

Ž Za kmetijske ženske so samo burkija in kuhališče, tako trdi liberalni kmetijski list št. 42, ki poleg tega daje tudi Marijinim »devicam«, kakor jih imenuje, očetovske nauke. Kljub temu trdi ta dični list še vedno, da se poteguje za pravice kmetijskega stanu in da je najvernejši list na Slovenskem. Kmetijske žene in matere, vaša čast, ponos in vaša vernost zahtevajo, da vržete ta list, če se pokaže, v ogenj. Boj proti brezverskemu časopisu je ena naših najsvetejših nalog!

Ž Kmetijsko-gospodinjski tečaj po deželi. Poverjeništvu za kmetijstvo privedi to jesen pet gospodinjstev tečajev, ki bodo trajali od 15. oktobra do 23. decembra 1920, in sicer: v Dolenjevsi pri Ribnici pod vodstvom gospe M. Odlasek, v Podbrezju na Gorenjskem pod vodstvom gospe S. Jaklič, na Vrhniki pod vodstvom gospe J. Primožič, v Ormožu pod vodstvom gospe E. Premru in v Črni nad Prevaljami pod vodstvom gospe O. Stitig. V tečaje se sprejemajo dekleta iz bližnje okolice, pa tudi od drugod ako dobe v kraju samem ali pa v nje bližnji okolici potrebno stanovanje.

Ž Pravi oddih, poln užitka je, če bereš Silvin Sardenkove »Nedeljske ure na društvenih odrih«. Štiri igrice, polne pesniškega duha. Izvod stane 15 K, 7 skupaj pa 95 K. Naroča se pri Krekovi prosveti, Ljubljana, Poljanska cesta 4.

Ž Koštran s paradizniki. Deni v kozo par koscev čebule, šetraj, par zrn celega popra, par paradiznikov in eno žlico masti. Nato popari z vrelo vodo ½ kg kostrunovega mesa, vodo odcedi, meso pa osoli in položi v kozo, pokrij in počasi duši. Meso parkrat obrni; če bi bilo posebno trdo, pa prilij nekoliko vode. Ko se mokrota nekoliko posuši, pridaj žlico moke, premešaj in prilij vode (½ litra). Ko se še nekaj minut kuha, zreži meso, naloži na krožnik, zraven pa daj koruzno polento.

Ž Koruzna polenta z jabolki. Stresi v 1 liter slanega kropa (zavrelega) ½ litra koruznega zdroba, napravi v sredi do dna s kuhališče luknjo, da se zdrob dobro prekuha, pusti ga vreti 10 minut, potem ga začni mešati, dokler se popolnoma ne zgosti. Namaži podolgasti pleh z mastjo ter razravnaj za prst na debelo po plehu polento. Povrhu pa namaži z jabolki, ki si jih pripravi takole: olup par jabolok, deni jih v kozico in prav malo vode in žlico sladkorja; ko nekoliko minut vre, jabolka dobro stlačij, namaži ter postavi to polento za četrt ure v pečico, da se nekoliko zapeče. (Še veliko okusnejša je, če jo kuhaš namesto z vodo z mlekom ali vsakega polovico.)

Ž Kako se znebimo podgan? Primešaj bolj slabi moki nekoliko gipsa, naredi ne-

kakšne cmoke, potresi jih n. pr. s koruzno moko, in nastavi jih na kraj, kamor zahajajo podgane. Če bodo tište cmoke žrle, bodo poginile. Samo glej, da ne pridejo koki do tište nastave!

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

prejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kakega odbitka.

Tradicija ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dova ura.

(Dopis z dežele).

V času svetovne prekucije so se morale tudi ure prekucniti. Tako smo dobili v času vojske takozvano »nemško uro«. Mislili smo, da se bodo po vojski ljudje spametovali in da bodo to nemško prismo-darijo opustili. Prvo leto je bilo res tako, za letošnje leto so nas pa zopet z njo osrečili. »Domoljub« je malo pozabavljaj, drugi listi si pa niso upali. Pravijo, da je nekdo hotel malo pozabavljati, pa mu je uredništvo odgovorilo: »Pst! Ne! Antanta je ukazala! Tiho!»

Kakor bi bila antanta naš — Bog! Še več: Celo čez božje naredbe človek včasih malo pogodrnja: vreme mu ni všeč, bolezen mu je preveč. Samo čez antanto se ne sme nič reči; antanta bo huda!

Od nove ure so obetali njeni iznajditelji veliko dobička. Pravili so, da bo Avstrija pribrabila okrog 100 milijonov kron, Nemčija pa še 20 milijonov več. Koliko je mislila prihraniti antanta, ne vemo, ker smo bili takrat pred njo zaplankani z deseterimi zidovi. Gotovo pa je, da je sanjala tudi o milijonih.

Kje so milijoni! Države, na dan s svojimi računi! Saj imajo države mnogo podjetij v svoji režiji. Torej? A že vemo! Vse države so si pri ministrstvu za socialno politiko pozabile ustanoviti poseben »računski oddelek za dobiček novega časa«. En trop uradnikov bi lahko spravili pri tem oddelku k lahkemu zaslužku.

Javna podjetja bi tudi lahko izkazala nek dobiček. Dosedaj ga menda še niso. Finančni minister, zahtevajte račune! Opeljite že tako težko pričakovani davek na dobiček novega časa!

Kmet pa pravi, da nima od te moderne neumnosti prav nobenih dohodkov. Kmet vstaja z dnevom in gre z nočjo spat, če tudi ukaže antanta, da bo odslej opolnoči poldne in opoldne polnoči.

Z dobičkom bo torej bolj slaba. Milij-

jonov od nikoder nil! Pa bi jih tako potrebovali.

Kako pa je ljudstvo kaj zadovoljno s to novotarijo?

Eni jo hvalijo. To so tisti, ki mislijo, da morajo vse hvaliti, kar pride od — zgoraj, da bi se na zgoraj prikupili. Če pa napravimo ljudsko glasovanje, bo pa gotovo večina za stari čas. Marsikje se ne menijo za prenarajeno uro in so ohranili tudi poletni stari čas. In povsod pravijo ljudje: prav imate! To je pametno!

Res! Tako je dan še najbolj pravilno razdeljen. Po novem imamo pa kratko dopoldne in brezkončno popoldne. Ali mar ne? Ena sama ura razlike, pa se veliko pozna.

Drugod se ljudje norčujejo in pravijo: Sedaj pa še dan premaknite, če ste uro premaknili!

Enkrat so pisali, da je novi čas velika pridobitev v zdravstvenem oziru. Dvomimo. Radi bi videli, koliko jih je vsled stare ure pomrlo, koliko jih je oslabeto, dobilo jetiko? Taka trditve je naravnost smešna. Zgodaj lahko vstajaš brez nove ure. Zdravje tudi ni odvisno od tega, kaj kažejo kazalci na uri.

Pametnih in treznih ljudi sodba je ta, da je »nova ura« otročarija gotovih učenjakov, ki ne vedo, kako bi postali — slavni.

Zato pustimo to neumnost! Tisti gospodje, ki celijo svetovne rane in svetovne bolezni, naj se lotijo dela drugod, uro pa naj puste pri miru! Z nepotrebnimi budalostmi ne bomo svetu prav nič koristili. Pametnejšega in potrebnjega dela je pa povsod dovolj!

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaža ***

(Dalje.)

Štefanino delo v kuhinji je dovršeno, sedaj gre še v gostilno, da umite kozarce zapre v omare; kar le more na lahno stopa, da matere ne moti v spanju. Samo ena svetiljka je gorela v gostilni, lučko pred sv. Jožefom je mati pozabila prižgati. Štefka je vzela lojevo svečo s starega svečnika in je previdno prižgala steno v Jožefovi svetiljki. Četudi gori samo četrt ure, da le gori. Ravno danes, ko bratec spava na pokopališču in nič več v zibelki. — Štefana je za trenutek stopila k zadnjemu oknu, ki je bilo odprto in se je ozrla tja proti pokopališču, pa zunaj je črna noč, in se prav nikamor ne vidi. Tudi luna se je skrila za oblake, iznad vode pa prihaja neko skrivnostno ječanje, bo pač kmalu prišla nevihta, ona že ve, da je vselej tako, kadar veter pride od vode sem. Šla je od okna do okna in je pogledala, če so dobro zaprta. Zadnje okno je pustila odprto, da bi slišala uro biti. Urejevala je kozarce v omari. Čudovito ji rojijo po glavi svete besede gospoda Alberta: Najvišji stan je deviški stan, kdor ga zaničuje, naj bo izobčen. — In zopet: Sem visel na križu zate in sem prelil vso svojo kri zate, da ali ne? Katera ljubezen je kakor ljubezen moja? In zopet: Naj križ te vodi v sveti raj, naj ne bo vodnik ti zmagaj. Pač bo vsako besedo ohranila v svojem srcu, vse svoje žive dni ne bo pozabila nobene.

Kakor blisk, sama ne ve, kako in zakaj, ji gre mimo oči njeno mlado življenje, lepi čas,

ki ga je preživela v Admontu, kjer se je začelo njeno duhovno življenje, kjer je prejela prvo sveto obhajilo in ji je rajni oče toliko lepega pripovedoval o svetnikih božjih. Res, lepi časi so bili to, toda še lepše, milostipolneje je bilo v Štajru. Tu šele ji je nebeški Zenin razodel vso svojo krasoto po ustih svojega služabnika; tukaj šele je smela trpeti za Boga. Li ni bilo vse njeno življenje nepretrgana vrsta milosti, od takrat, ko je šla na božjo pot, ko jo je obsodil sodnik do dneva Zelerieve smrti, do takrat, ko je Najsvetejše nesla v stolp? ... Za res lepi dnevi njenega mladega življenja ... toda kaj pride sedaj? Jo bo li Bog še nadalje obsipaval z milostmi, z razsvetljenjem in duhovno tolažbo — lahko tudi drugače pride ... Dušna suhoča in zapuščenost lahko pride ... Nikoli noče postati nezvesta, nikdar ... pa naj pride, kar hoče. Zopet je stopila k odprtemu oknu in je zrla v temno noč, gori proti nebu, kjer je komaj še svetila kaka izgubljena zvezdica. Taka se ji zdi tudi njena prihodnost, zelo temna in nedoumna, kakor težak zastor, ki zakriva skrivnostno podobo ... Toda, ni-li rekel pater Albert: Naj križ ti sveti v sveti raj, naj vodnik ne bo ti zmagaj? In zopet so se razpršili temni oblaki in prikazalo se ji je milostipolno znamenje Sinu človekovega ... Vedno se oziraj nanj, Štefana, križ naj bo tvoja rešitev, tvoja luč. On te bo vodil skozi življenje in ti bo po tem črnem življenju posvetil v deželo večne blaženosti ... Jezus, kdaj boš prišel po svojo Štefko? Cuite, ker ne veste ne dneva, ne ure ...

Zaprla je še zadnje okno. Videla je, da se je zabliskalo nad vodo. Bil je pa samo blisk, gromenja ni bilo slišati, toda iz daljave je prihajalo peketanje konjskih kopit, trap, trap, trap. Kdo neki jaha tako pozno?

Vzela je svečo, čas je že, da gre spat. Trap, trap ...

Kar je čula, da peketanje prihaja vedno bliže, potem je nekdo zvenketajoč skočil s konja. V tistem trenutku se že odpro vrata in v sobo stopi visokorašču, črn mož. Gost? Pa tako pozno —?

Z gorečo svečo v roki mu stopi nasproti, toda obstoji sredi sobe. Jezus no, Henrik! Jezus, pa kakšen je! Bled kakor kreda, razmršeni lasje mu vise čez obraz! In kako čudno jo gleda, kakor bi jo hotel zažgati z očmi ... O angel varih ...!

Tu stoji — o Zveličar — kakor sam Bog nasvaruj — in niti besede ne izpregovori.

Štefka je dvignila svečo, če je res on, če se ji ne sanja, saj sta ravnokar rekla zadoja dva gosta, da je proč iz Štajra —?

»Gospod, pozno prihajate, od kod pa vas je pripeljala pot?« je vprašala, na tihem pa je molila: »Angel varih, razprostri svoja krila nad menoj.«

»Iz Lince.« Stopil je korak naprej, nato je zopet obstal in je vprašal z glasom, ki je zvenel kakor glas tujega moža, ne kakor njegov:

»Kje si bila pa ti danes popoldne?«

Zakrivajoč svečo proti vetru, ki je pihljaj skozi okno, odgovori Štefana:

»Tudi jaz sem bila v Lincu.«

»Saj vem, da si bila,« se je zakrohotal. Hu, kakšen smeh je to. Tako se je od jeze krohotal njegov oče takrat, ko jo je obsodil. Plaho se je umaknila nazaj in je stopila za mizo. »Angel varih!«

»Po odpustke si šla, kajne? Pa si potem tudi obiskala dobrega prijatelja, farja Alberta, kajne?« Z zobmi skripajoč je izgovoril psovko. Mirno in dostojanstveno je dvignila z zlatimi kodrci obrojeno glavico, o vendar je krasna kljub vsemu satanskemu početju, kljub vsem nesramnostim, ki jih je storila, toda prokleta naj bo, noče je videti.

»To vas prav nič ne briga, kje sem bila. Farja Alberta pa ne poznam,« ga je mirno zavrnila.

»Dobro torej, pri gospodu patru Albertu.« Zopet se zakrohotal, toda divje porogljivo in njegova roka, ki se od srda trese, vlači meč sem in tje. »In kaj si počejala pri gospodu, he?«

Zunaj se je zabliskalo širom nebeškega svoda, da je za trenutek v sobi postalo svetlo po vseh temnih kotih.

Štefana je odvrnila mirno in odločno:

»To vam ni nič mari, gospod. Sicer se pa prav nič ne spodobi, da na noč vderete v sobo in strašite ljudi. Jaz moram sedaj zapreti.« Z lučko je stopila izza mize, toda zastavil ji je pot, orjaško velik, tedaj je videla, da se mu prsi dvigajo in da hodi po sapo kakor človek, ki je tekkel, da je napol mrtev, sopihal je:

»Domov me podiš, ti? Nimam doma, zaradi tebe sem ga izgubil. Tu stojim, in tudi ti boš ostala tu in mi boš odgovarjala. Kaj si počela z možem v Lincu. Odgovoril Kje je moj križ, ki sem ti ga podaril? In kdo je na steno — glas mu je pojemal. kakor stokanje mu je prihajalo iz prsi — napisal ono o ljubezni?«

Gospod Jezus Kristus, kaj naj vse to pomeni? Kaj hoče, da naj mu pove? Ali je postal nor, ali pa besni zaradi tega, ker ga je sjetraj odslovila? »Kaj hočete vedeti?« vprašuje. »Kaj sva govorila? To je najina stvar, vi tega prav nič ne razumete in vam tudi prav nič ni mar. Križ sem podarila naprej, žal mi je, da ga vam ne morem vrniti!«

»Komu si ga podarila?« se je zadrhl tresoč se od jeze.

»Podarila sem ga.«
»Komu? ... Ti pa povem jaz, če mi tudi ni nič mar... Albertu si ga podarila in še nekaj drugega... kar si meni odrekla — o Veliki noči v stolpu... Si mu podarila? ... Da ali ne!«

V svitu sveče je videl, kako so ji v rožnati rdečici vzcvetela lica, o prokleta rdečica, ki jo dela še stokrat lepšo, to je rdečica krivde in sramote. Ona pa je mahoma z največjim strahom spoznala, da je na sledu presveti skrivnosti, o Jezus, Jezus, sedaj pa Ti čuvaj nad svojo skrivnostjo in navdahni mi prave besede, navdihni.

»Kako, kaj mislite?« je rekla Štefka in je mirno zrla v obraz grozno besnečemu možu, toda kako je rdeča, vsa se tresel!

»Dala sem križ za spomin, ker se pelje v Italijo.«

O ti zvijačnica, o ti lažnikal! In nekoč je poljubil to onečašeno, oskrunjeno lice in je mislil, da je v nebesih.

»Štefana,« je rekel s tihim glasom, iz katerega je kakor zunaj na gorah prihajala smrtna nevihta, »saj veš, kaj mislim! Ne govoriva več praznih reči. Tu pred teboj stoji on, ki te je ljubil in ti je dal za igračo svoje srce, ti pa si zdrobila njegovo srce in si njegovo ljubezen potepala z nogami, rekla si mu, da nikdar ne boš njegova, ker hočeš ostati devica. Štefana... njegov glas ni bil več človeški, bil je kakor glas morilne zveri, ki se polna ran plazi iz brloga, da poginjajoča še raztrga kakega človeka, »nisi več, vem da nisi. Na velikonočni ponedeljek si bila ponoči pri menihu v stolpu, in si mu v sramoti podarila, kar odrekaš meni. Bog in moje oči vedo to, in priče so videle, bila si preoblečena za meniha. In veš li, kaj se naj zdaj zato zgodi s teboj? Še nocoj morajo strelci na noge, tako veli povelje mojega očeta, te morajo iztirati iz mesta in te morajo razbobnati kakor vlačugo — in to si ti, ti...« za trenutek se je zdelo, da bo udaril v jok, toda bil je peklenški krahot: »ki sem jo molil kakor svetnico, ha, ha! in zate sem hotel kovati nože, veš li še, kak norec sem bil... v vročo smolo bom vtaknil svojo maloveredno roko, ki te je nesla s sramotnega odra... naj pogine...«

»Za božjo voljo! Jezus, Marija in sv. Jožef,« je težko soplja Štefana, ki je položila svetilnik v stran in se je naslonila na mizo. Samo deloma razume grozne besede, da je v njih nesramnost, to ve, tudi razume, da je ona tista, o kateri sta prej govorila piva, tista nesrečnica, ki jo bodo med bobnanjem kakor hudobnico iztirali iz mesta... »Ampak za božjo voljo, kaj sem storila,« je žalostno vzkliknila, iz bledega obraza je zrla nanj dvoje modrih oči, o bile so nekdanj njegova slast, tako proseče, tako milo, da so se za trenutek potuhnili hudiči, ki so od Boga zapuščenega nesrečnega imeli v oblasti, in je zadnjikrat v njegovem potemnelem arcu dvignila svojo svetlo glavo ljubezen, mrtvi angel, in je še enkrat vzplamtela.

»Nisi? Nisi? Štefka, Štefka!« to je bil zopet njegov glas, toda poln gorja in bolesti,

kakor bi klical na pomoč človek, ki mu sedi smrt na prsih, in razprostrl je svojo roko proti njeni, ki je tiho z obrazka otirala solze strahu in groze: »Štefka, saj se ne bo zgodilo. Nihče ne bo bobnal, nihče te ne bo tiral... Toda, zaradi Boga, zaradi tvoje Marije, reci, da nisi bila v stolpu, da je vse le laž in prevara, da je menih zate nič, reci, in imel bom svoje oči za sleparje, svojo pamet pa za neumno žival, še celo ljubezni ti ne bo treba vračati zato, vseeno te bom čuval, nihče se te ne bo smel dotakniti, nihče iz štajra peljati razen čez moje mrtvo truplo.«

»Gospod,« je tiho rekla Štefana z glasom, ki ga je lomil jok, »nikar tako ne kričite, moja uboga mamica spi. Kaj hočete, da naj rečem? Bila sem v stolpu, toda nič slabega nisem storila, več vam ne morem povedati, in gospod Albert je svet mož.«

Tedaj je po konci skočil, kakor bi ga pičila kača, zopet so se začeli okoli njeja sukati, plesati in tuliti hudiči. Tako, si bila tam, in kaj si počela?«

»Tea vam ne smem povedati.«
In sedaj ji odseva iz oči nekaj zagonetnega, skrivnostnega, nekaj velikega, kar ve, pa nikdar ne bo povedala nikomur. Kraljeva skrivnost, toda od peklenških duhov zaslepljeni nesrečneži misli, da vidi skrivnost njene greha, in njegove oči se v temi svetijo kakor zverinske oči; hripavo zarenči: »Povedala mi boš! meni, ki si me z mojo častjo vred potepala v močvirje! Kaj si počela v stolpu?«
Mirno je rekla: »Ne, ničesar ne povem.«

(Dalje.)

Proda se okoli 15 meterskih stotov

nešpelj

za marmelado ali sveže za trg. Reflektantje naj si blago osebno ogledajo in se za ceno dogovore pri oskrbništvu Nemške vasi pri Krškem.

Prvovrstne PFAFF šivalne stroje

za šivilje, krojače in čevljarje z večletno garancijo ter posamezne dele, igle, olje itd. za vsakovrstne šivalne stroje priporoča Iga. Vok, Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

Otvoritev trgovine.

Cenjenim odjemalcem vljudno naznanjamo, da smo zopet otvorili svojo dobro znano manufakturno detajlno trgovino z manufakturnim blagom, v popolnoma prenovljenem lokalu. Za bližajočo se zimsko sezijo priporočamo vsakovrstne novosti, katere so ravno došle iz inozemstva, osobito razno volneno in sukneno blago za moške in ženske, dalje parilne barhente, flanelne cefirje, šifone, potrebščine za krojače, šivilje i. t. d.

Zagotavljajoč prijazno in solidno postrežbo se priporočamo

A. & E. Skaberne,

veletrgovina z manufakturnim blagom
Ljubljana, Meštal trg 10.

Suhe gobe, laneno seme, kumno, ter vse druge deželne pridelke kupuje trgovina s semeni Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Dr. Ješe

zopet redno ordinira za očne bolezni od 10. do 12. ure dop. Dunajska cesta št. 17.

Učenca

Išče Friderik Homann v Radovljici, trgovina z mešanim blagom.

ERJAVEC & TURK

trgovina z železnino pri „ZLATI LOPATI“ preje Hammerschmidt (Mühlisen)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7, — nasproti Križanske cerkve. — Zaloge cementa.

V modni in manufakturni trgovini „PRI IVANKI“

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 29 se dobi po zelo nizkih cenah sukneno blago za kostime, kakor tudi za moške obleke, zamet za moške, vražja koža, močna hlačevina, močni oksfordi, cefirji, bela in pisana kotenina, različni barhenti, platno za rjuhe, odeje, črna svila, sploh vse, kar je k nevestini opremljeno potrebno.

Lanišče in predivo

v vsaki množini kupuje po najvišjih dnevni cenah Terlnica in predilnica Anton Sinkovec, Grosuplje (Dolenjsko).

Izšla je Družinska Pratika za leto 1921

z bogato, jako zanimivo vsebino in mnogimi lepimi slikami.

Cena izvodu 5 kron, po pošti 50 vin. več.

Zahtevajte jo po vseh trgovinah in drugih. — Na debelo se naroča pri založništvu Družinske Pratique v Ljubljani.

Razprodajalci znaten popust.

Znamenita nabožna knjiga z zlato vsebino.

Kratko navodilo za pravo pobožnost do Matere božje. Priredil dr. Zdešar. — Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in v vseh knjigarnah. — Cena samo 9 K 60 v.

Primešaj krmi Mastin!

V smislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899, št. 10.596, ki mi ga je mestni magistrat ljubljanski izporočil dne 28. julija 1899, št. 25.255, smejo dietetično sredstvo **Mastin**, redilni prašek za prašiče in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogisti in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. avgusta 1900, mag. opr. št. 28.561. Ako Mastina v lekarnah in trgovinah ne dobite, ga naročite po pošti. — 5 zavojev Mastina stane K 50.— in se jih pošlje poštne prosto na dom.

Mazilo zoper garje (naftol-mazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni in izpušča; pri živini uniči garje. Lonček tega mazila velja po pošti K 15.—.

Lekarnar Trnkoci v Ljubljani
(Slovenija) zraven rotovža.

Sivalni stroji dospeli

predvojno blago za obrtno in rodbinsko rabo. Istotam se dobi vse posamezne dele, igle, olje, potrebščine za šivilje, čevljarje in krojače.

Josip Petelin, Ljubljana
Sv. Petra nasip 7.

Suhe gobe, fižol, laneno seme

Kupuje trdka z deželnimi in gozdnimi pridelki Kmet & Komp., Ljubljana, Gosposvelska cesta št. 8.

COSULICH-LINE Trst-Amerika

New-York—Buenos-Ayres—Rio di Janeiro—Santos-Montevideo.

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike z Slovenije edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana, Koledvorska ulica 26.

Najstarejša hranilnica na Slovenskem.

Kranjska hranilnica

v Ljubljani — ustanovljena l. 1828

obrestuje hranilne vloge s

3%.

Kranjska hranilnica je pupilarno varen zavod in jo nadzoruje deželna vlada.

Za plačila zavodu se daje na razpolago poštne položnice.

Cisti dohodek Kranjske hranilnice je — ne glede na to, kar se odkazuje rezervnim zakladom — po pravih določeh v pospeševanje občekoristnih naprav in podjetij na Kranjskem. — Skupna svota doslej v te svrhe odmenjenih zneskov znaša K 8.761.118-37.

LJUDSKA POSOJILNICA

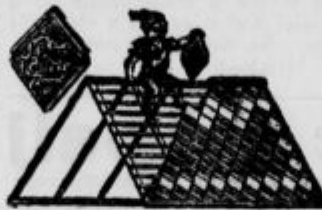
v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 8

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste
se dobi pri trdki

Ivan Jelačin, Ljubljana
Emonska cesta 2. 4792

Agitirajte

za
'Domoljuba'

Kupujem vedno in v vsaki množini po najvišjih cenah:

Brinjevo olje, suhe gobe, ližol
in druge deželne pridelke. Nudim najnižje:
Kavo, olje, riž, sveče, moko,
vžigalice, pravo slivovko, rum
ter razno drugo blago.
M. RANT, Kranj.

Najboljša in
najcenejša le pri trdki

kolesa

GOREG

LJUBLJANA

motorji
pnevmatika

Gosposvelska c. 14
(Marije Terezije c. 14.)

**Miši - podgane
stenicice - ščurki**

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 10 K, za podgane in miši 10 K, za ščurke, posebne močne vrste 20 K, posebno močna tinktura za stenicice 12 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesu 10 in 20 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 6 in 10 K, prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjavi (unič. rastl.) 10 K, prašek proti mravljam 10 K, mazilo proti garjam 12 K.

Posilja po povzetju Zavod za eksport:
M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB 1.

IV. JAX IN SIN

Dunajska cesta št. 15, LJUBLJANA.

šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu, ustanovljena l. 1887. — Dobra je ravnokar večje število strojev za vsako obrt. Vozenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“

Cen. ki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarni: Dürkopp, Styria, Waffenrad.

Čevlji

tovarne

Peter Krina & Co

Tržič

prodajajo se po znatno znižanih cenah.

Zaloga Ljubljana-Breg

na debelo in drobno.

Izdelki zajamčeno iz samega najboljšega usnja.